БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 172 (12076)
1969 оной июлиин 25, пятница

Сэн 2 мүнгэн

СОВЕТ ЧЕХОСЛОВАК хүтэлбэрилэгшэд уулзаба

...засагта Польшын 25 ...һайндэртэ хабаадаһан Со... ...Союзай, Чехословакиин Со... Республикын партийна бо... ...хүтэлбэрилэгшэд 1969 ...ын 23-да Варшавада ха... ...уулзалга хээ. Түүе уул... ...КПСС-эй ЦК-гай Генераль... ...секретарь нүхэр Л. И. Брежнев. ...Верховно Соведэй Пре... Түрүүлэгшэ нүхэр Н. В. ...й, ЧССР-эй Президент ...Свобода, КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Г. Гусак гэгшэд хабаадаба.

Эдэнэр КПСС-эй болон КПЧ-гай хоорондохи, Советскэ Союзай ба Чехословакиин Социалис Республикын хоорондохи хани харилсаае саашадань хүгжөөлгын шухала асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэн хэлсээ.

Совет, чехословак хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрэлдөөн үнэн сэдьхэлэй, хани барисаанай оршон байдалда үнгэрбэ.

Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный Варшаваһаа бусажа ерээ

...ай ЦК-гай Генеральна ...нүхэр Л. И. Брежнев, ...Верховно Соведэй Пре... Түрүүлэгшэ нүхэр Н. В. ...июлиин 23-да Варшава... ...һаа бусажа ерээ. Эдэнэр Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй, ПНР-эй Гүрэнэй Соведэй уряалаар ошожо, арадай засагта Польшын 25 жэлэй ойн баярай һайндэртэ хабаадаһан байна.

...гын хүдэлмэри ...гэдэжэ байнхай

...хуряалгын хүдэлмэри ...үргэдэн, ороной шэнэ ...нуудта дэлгэрнэ. Сагай ...муу, хура бороогой ходо ...башье, нютаг нютагай ...нууд техникээ шада... ...лэн, намарай шэнисэ ...үргэнөөр хуряажа, баал... ...уулан сохижо байна.

...ЦСУ-гай мэдээнэй ...69 оной июлиин 21-нэй ...ороной колхоз, сов... ...0 миллион 160 мянган ...майн ороохото, орооһо... ...ургамалнууд хуряагдаа. ...798 мянган гектарай ...тарагдожо абтаа.

...н урда зүгэй ажахы... ...гаса хуряалга эмхитэй... ...байнхай. Республика ...миллион гектар орооһото, ...бобо ургамал комбай... ...хуряагдаа, баалнууд ...дагдаа. Энэ талмайн ...ынь тараан сохигдожо ...давида 80 мянган гек... ...а хуряагдаһан, хадагдаа... ...41 процентынь тараан ...абтаһан байна.

...ин, Закавказиин рес... ...дта таряа хуряалга ...талжэ байнхай.

Малшадай республиканска хуралдаан

ОРЕНБУРГ. (ТАСС). Мяханай мал үсхэдэг ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй республиканска хуралдаан июлиин 23-да эндэ нээгдээ. РСФСР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшо А. А. Абдразяков, КПСС-эй Оренбургын обкомой нэгэдэхи секретарь А. В. Коваленко, Тимирязевай нэрэмжэтэ Московско хүдөө ажахын академиин профессор Н. Г. Андреев болон бусад бодо үхэрнүүдһээ мяха ехээр абадаг болохо, шапарыень һайжаруулха хэмжээнүүд тухай мэдээсэлнүүдые хэбэ.

Россин Федераци дотор һүүлэй 2 жэл хахадай турша соо мяха абаха шэглэлтэй 254 совхоз эмхидхэгдээ, ойрын жэлнүүдтэ тэдэнэй тоо 800-да хүргэгдэхэ. Үүлтэртэ малай хэдэ хэдэн ажахынууд бии юм. Тэрээнһээ гадна, республикын колхоз, совхозуудта үхэрэй мяха абаха тусхай мэргэжэлтэй мянга гаран фермэнүүд эмхидхэгдэнхэй.

Оренбургынхид эгээл һайн, республика дотороо эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаа. Эндэхи тушаагдадаг малай дундуур хэмжээн 349 килограмм татана. Энэнь республика дотороһоо 62 килограммаар ехэ болоно.

...э ХОЛБООНОЙ «МОЛНИЯ-1» ГЭЖЭ ХЭМЭЛ ОДОН

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

...холбооной «Молния-1» ...этэ хэмэл одон 1969 ...ин 22-то Советскэ Со... ...тгаа.

...алас холын телефонно-, радио холбооной онь... ...элгэнүүдые ашаглаха, ...Холын Хойто зүгэй, ...Алас-Дурнын ба Дунда... ...нуудта тодхогдоһон ...пунктнуудта СССР-эй ...левидениин программа ...жуулха зорилготой.

...эл одон дэлхэйн хойто ...эдэ захань 39540 кило... ...эйн урда хубида, доодо ...0 километр зайда һөөл... ...э нилдэнэ.

...11 час 51 минута соо тойроно, нилдэлгын зам—64.9 градус һөөлжүү.

Телевидениин программа дамжуулха, холын олон һудалтай радио холбоо бэелүүлхэ аппаратураһаа гадна, мүн командно-тоололгын түхеэрэлгэнүүд, тэрэшэлэн зүг шэг зааха, замыень залаха ба элшэ хүсөөр хантаха оньһонууд хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой.

Тэндэһээ абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, хэлхеэ холбооной хэмэл одон дээрэхи аппаратура һаадгүй һайнаар хүдэлнэ:

«Молния-1» гэжэ хэмэл одоор дамжуулагдаха радио холбооной сеанснууд программаар хараалагдаһанай ёһоор бэелүүлэгдэхэ.

100 В. И. ЛЕНИНЭЙ ОЙДО — ГАБШАГАЙ АЖАЛ!

...Захааминай аймагай Баянголой совхозой нэгэдэхи отделе... ...тугалшан Мария Жаповна Бадмаева энэ жэлдэ абаһан социа... ...уялгаяа амжалтатай бэелүүлнэ. Харууһалдаг тугалнуудайнгаа ...бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ 880 граммаар нэмээжэ, ха... ...һан түсэбөө 80 граммаар үлүүлэн дүүргэнэ. Зураг дээрэ: М. Бадмаева.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

ЗАВОДОЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

...жэлэй түсэбые болзор... ...урид дүүргэхын түлөө му... ...байһан түрүүшүүл «Элек... ...шина» заводто олон юм. Тэ... ...ажалай ленинскэ вахтада ...абаһан уялгаяа бэелүүл...

...Васильевич Симонов тэ... ...тэн. Тэрэ өөрынгөө табан ...даабарине гурбан жэл гур... ...туршада дүүргэһэн юм. ...машина» заводто тэрэнэй ...һоо хойшо нилээд олон жэл ... Энэ хугасаада фрезеров... ...мэргэжэл эрхим һайнаар ...н, уралан нарижуулгын ...хүдэлмэрилхитэйгээр хабаадалса...

...р Симонов ажаллаха газа... ...хэрэглэхэ зүйлнүүдээ эртээн... ...дэг. Тиимэһээ халаанай ...шэ тиишээ ябажа, сагаа ...алдаагүй. Бүтээһэн бухы ...гаргэнь бусаалтагүй... ...ческэ хиналтын таһагта тушаадаг, даабаряа үдэр бүхэндэ холо үлүүлэн дүүргэдэг.

Түрүү фрезеровщик Ф. В. Симоновэй үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн дурадхалнуудые тоолохо болоо һаа, олон даа. Һүүлэй шэнэ дурадхалынь үйлэдбэридэ ехэ аша туһатай байба. Тэрэ хүдэлдэг станогоо нарижуулан һайжаруулжа, ажалай бүтээсэ аяар 4—5 дахин дээшэлүүлээ. Нүхэр Симоновэй дурадхалаар фрезернэ ондоо станогууд нарижуулан һайжаруулагдаба. Жэлэй эхинһээ хойшо тэрэнэй дүрбэн дурадхал нэбтэрүүлэгдээ.

Үйлэдбэриин түрүүшүүл Мирослава Кабезская, Валентина Курбетьева, Филипп Овчинников ноябриин түсэбөөр ажаллажа байна. Утаһа оройгшо Надежда Афанасьева октябриин, токарь Владимир Мещеряков, фрезеровщик Григорий Тыщик 1970 оной августын түсэбөөр ажаллажа эхилээ.

Н. ХАЗАГАЕВ.

ТҮСЭБТЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ АЛХАМУУД

БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ

1969 ОНОЙ ТҮРҮҮШЫН ХАХАДАЙ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭВЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

БУРЯАДАЙ АССР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИИН МЭДЭЭСЭЛ

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэһэнээр абтаһан социалис уялгануудай дүүргэлтын түлөө тэмсэжэ, 1969 оной түрүүшын хахад соо Буряадай АССР-эй ажалшад горитойхон амжалта туйлаба.

Республикын арадай ажахын зарим һалбаринуудай хүгжэлтэ иимэ тоо, баримтануудаар тодорхойлогдоно:

	1968 оной түрүүшын хахадтай жэшэбэл проц.
Промышленностиин бүхы продукци	104
Мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ	103
Гол фонднуудые ашаглалгада оруулга бүхыдөө	111
Розничнэ худалдаа наймаан	108

	1968 оной түрүүшын хахадтай жэшэбэл проц.
Хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха талаар хэгдэһэн хүдэлмэриин хэмжээн	129
Ашаг олзо (хүдөө ажахы ба эд хэрэглэгшэдэй кооперацигүйгөөр)—бүхыдөө	114

I. ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Республика дотор промышленна продукци худалдаанда гаргаха хахад жэлэй түсэб бүхыдөө 99,9 процент, тэрэ тоодо союзна мэдэлэй промышленность—99,3 процент, республиканска мэдэлэй промышленность—100,5 процент, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй министерство ба управленинүүдэй промышленность—101 процент дүүргэгдэ.

Промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 4 процентээр дээшэлбэ.

1969 оной июлиин 1-нэй байдалаар республика дотор промышленна 119 предприяти түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримаар ажаллажа, республикын промышленностиин валовой бүхы продукциин 70 процентые үйлэдбэрилөө. Элэ предприятинууд промышленна продукци худалдаанда гаргаха түсэбөө 99,3 процент дүүргэбэ. Шэнэ гуримаар ажаллажа байһан предприятинуудай промышленна продукци үйлэдбэрилгые нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, 1,2 процентээр дээшэлээ.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэб 100,6 процент дүүргэгдээ.

1969 оной түрүүшын хахад соо зарим предприяти, нэгэдэл болон министерствэнүүдэй продукцияа худалдаанда гаргаха ба үйлэдбэриин хэмжээ дээшэлүүлхэ түсэбүүд иимэ тоо, баримтануудаар харуулагдана:

	Хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ—процентээр	1969 оной түрүүшын хахад соо үйлэдбэрилэгдэһэн продукциие 1968 оной түрүүшын хахадтай жэшэбэл процентээр
Республика дотор бүхыдөө	99,9	104
тэрэ тоодо:		
союзна мэдэлэй предприятинууд	99,3	103
«Электромашина» завод	101	97
«Теплоприбор» завод	106	123
Улаан-Үдын ЛВРЗ	102	110
түмэр-бетонно хэрэгсэлнүүдые хэдэг Таловскын завод	99	110
«Бурятэнерго» гэжэ районно управлени	105	104
Галуута-Нуурай шахтоуправлени	98	100,0
«Татарский ключ» гэжэ карьер	103	105
«Забайкаллес» комбинат	91	96
тэрэ тоодо:		
мебель хэдэг, модо хюрөөдэдэг комбинат	79	94
Элхиин авто-заһабарилгын завод	101	122
Темлюгэй цементын завод	100,9	103
Темлюгэй асбоцементнэ хэрэгсэлнүүдые гаргадаг завод	103	110
«Буржелезобетон» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл	100	105
Республиканска мэдэлэй предприятинууд	100,5	105
Улаан-Үдын шэлэй завод	92	89
Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат	96	84
Улаан-Үдын ликеро-архиин завод	107	117
Улаан-Үдын спиртын завод	101	108
Һү бэлэдхэлэй ба һүнэй промышленностиин Буряадай республиканска үйлэдбэриин управлени	103	99
Загаһанай промышленностиин Буряадай трест	119	123
Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрика	102,5	112
Улаан-Үдын нооһо угаадаг фабрика	101	113
Шэнэ Бэрээнэй механическа завод	104	116
Сэлэн-Дүүмын заһабарилгын механическа завод	104	116
Улаан-Үдын мелькомбинат	102	104
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи хэблэлэй талаар управлени	105	120
«Бурятцелинстрой» трестын үйлэдбэриин предприятинуудай комбинат	93	100,4
«Сельхозтехника» нэгэдэл	102	117
Республиканска мэдэлэй промышленностьһаа Буряадай АССР-эй министерство болон управленинүүдэй промышленность	101	107
Нютагай промышленностиин министерство	98	108
тэрэ тоодо:		
Түмэр хэрэгсэлнүүдые хэдэг Кировэй нэрэмжэтэ завод	94	91
Улаан-Үдын валенка дарадаг фабрика	87	94
Хяагтын ээрэлгэ-трикотажна фабрика	94	105
Сүхын арһанай завод	105	105
Улаан-Үдын оёдолой фабрика	100,7	112
Гусиноозерскын оёдолой фабрика	102	107
Ойморой мебельнэ фабрика	109	115
Элеэ хоолой промышленностиин министерство	103	110
Ой модоной ажахын министерство	126	145
Түлишын промышленностиин управлени	100,9	94
Промстройматериалнуудай управлени	95	98
тэрэ тоодо:		
Улаан-Үдын хирпиисын завод	99,1	100,4
Барилгын материалнуудые хэдэг Татауровска комбинат	91	94

1969 оной түрүүшын хахад соо продукци худалдаха талаар түсэб дүүргэгдээгүй:

	Предприятинуудай тоо: бүхыдөө	тэрэ тоодо түсэбөө дүүргээгүй: тоо	тэрэ тоодо түсэбөө дүүргээгүй: нииитэ тоодонь—процентээр	Худалдаанда түсэбһөө дутуу үгтэһэн продукциин хэмжээн процентээр
Промышленность бүхыдөө	206	56	27	2,2
тэрэ тоодо:				
түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда оруулагдаһан промышленность	119	40	34	2.8
түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын гуримда оруулагдаагүй промышленность	87	16	18	0,6

Улаан-Үдэ городой ба республикын аймагуудай промышленностиин продукци худалдаанда үгэхэ түсэбэй дүүргэлтэ иимэ:

	Түрүүшын хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ—процентээр	1969 оной түрүүшын хахад жэлые 1968 оной хахад жэлтэй сасуулбал—процентээр
Улаан-Үдэ город	100.8	109
тэрэ тоодо:		
Советскэ район	98	99
Железнодорожно район	103	112
Октябрьска район	100	09
аймагууд:		
Баунтын	86	89
Баргажанай	91	96
Бэшүүрэй	03	98
Зэдын	83	110
Яруунын	91	77
Загарайн	94	96

	Түрүүшын хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ—процентээр	1969 оной түрүүшын хахад жэлые 1968 оной хахад жэлтэй сасуулбал—процентээр
Захааминай	108	99
Кабанскын	103	107
Хэжэнгын	85	86
Хяагтын	99.8	110
Мухар-Шэбэрэй	101	105
Прибайкалиин	97	102
Ахын	108	100
Хойто-Байгалай	99,9	108
Түнхэнэй	93	105
Хориин	92	91
Улаан-Үдын (хүдөөгэй)	102	115

1969 оной түрүүшын хахад соо промышленна гол шухала продукцинуудые үйлэдбэрилгэ иимэ тоо, баримтануудаар харуулагдана:

	1969 оной түрүүшын хахад соо үйлэдбэрилэгдэһэниинь	1969 оной түрүүшын хахадые 1968 оной түрүүшын хахадтай жэшэбэл—процентээр
Шулуу нүүрһэн—мянган тонноор	631	99,5
Хэрэгсэлэй модо шэрэлгэ (колхозуудайхигүйгөөр)—миллион кубометр	2.2	96
Хюрөөдэгдэһэн материал (колхозуудайхигүйгөөр)—мянган кубометр	505	92
Хирпиисэ (колхозуудайхигүйгөөр)—миллион хэһэг	33,6	95
Шифер—миллион хэһэг условно плиткээр	86,7	107
Хабсаргагдамал түмэр-бетон конструкци ба детальнууд—мянган кубометр	62,1	103
Сонхын шэл—миллион дүрбэлжэн метр	7,2	94
Нооһон бүд—миллион дүрбэлжэн метр	1011	99.6
Трикотажна дотор хубсаһан—мянган хэһэг	1154	96
Трикотажна гадар хубсаһан—мянган хэһэг	530	99,6
Арһан гутал—мянган паар	14.7	31
Валенка—мянган паар	112.4	84
Мяхан (гүрэнэй нөөсэһөө)—мянган тонно	6.3	39
Колбаска зүйлнүүд—мянган тонно	5,0	94
Загаһа барилга—мянган тонно	1.5	72
Малай тоһон (гүрэнэй нөөсэһөө)—мянган тонно	1,4	81
Һүндэ оруулжа тоологдоһон сагаан эдеэн (гүрэнэй нөөсэһөө)—мянган тонно	21.3	119
Кондитерскэ зүйлнүүд—мянган тонно	3.6	117
Консервэ—миллион хэһэг условно баанхаар	14,4	76
Хубсаһа угаадаг машина—мянган хэһэг	86,3	107
Мебель (түмэр орогүйгөөр)—миллион түхэриг	3,6	100,5
Түмэр оронууд—мянган хэһэг	58	114

Промышленна шухала продукци үйлэдбэрилхэ түсэб үгтэһэн номенклатурын талаар гол түлэб дүүргэгдэһэн байна.

Хахад жэлэй түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэгдөө гэбэл: 180 мянган түхэригэй приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд, тэдээндэ хэрэгтэй запчастьнууд, паровой табан котел (час соо 0,1-һээ 10 тонно хүрэтэр уурал үгэхэ хүсэтэй), 9 мянга шахуу тонно цемент, 22,9 миллион хэһэг шифер, 93 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл, һүндэ оруулжа тоолобол 1,5 мянган тонно сагаан эдеэн, гүрэнэй нөөсэһөө 2,2 мянган тонно гурил.

Үйлэдбэриин түсэб дүүргэгдээгүй гэбэл: шулуу нүүрһээр 35 мянган тонно, 146 мянган хэһэг трикотажна дотор хубсаһан, 30 мянган паар валенка, 448 тонно колбасна зүйл, 3,8 миллион баанха бүхы түрэлэй консервэ дутуу үйлэдбэрилэгдэһэн байна.

Байгша оной январь—май һарануудта хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэб 104 процент дүүргэгдээ, тэрэ тоодо союзна мэдэлэй промышленностьда 100,3 процент, республиканска мэдэлэй промышленностьда—108, тэрэн сооһоо Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй министерство болон управленинүүдэй промышленность — 99,2 процент дүүргэгдээ.

Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, республика доторнай бүхыдөө ажалай бүтээсэ 4 процентээр ургаба. Ажалай бүтээсые эгээл ехээр дээшэлүүлһэн предприятинууд гэбэл: Шэнэ Бэрээнэй механическа завод — 112, Ардасаанай леспромхоз — 111, «Татарский ключ» гэжэ карьер — 108 процент болгоо.

Хоёр газарта мэдэлтэй министерствэнүүд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргээгүй гэбэл: түлишын промышленностиин управлени, хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха министерство, ой модоной ажахын министерство.

Республика дотор ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар түсэбтэ даабаряа 77 предприяти дүүргэжэ шадаагүй гэхэ гү, али 37 процентнь болоно.

Ехээр гээгдэлдэ ороһон предприятинууд гэхэдэ, Хурамхаанай (79 процент), Онёогой (77 процент), Хандагайн (90 процент) леспромхозууд, Онохойн лесокомбинат (91 процент) болоно.

Ажалай бүтээсэтэй сасуулан харабал, промышленна зарим предприятинууд һарын дунда зэргын салин хүлһэнэй ургалтые дээшэлүүлһэн байха юм. Тэдэнэй тоодо Галуута-Нуурай шахтоуправлени, мяха-консервын комбинат ороно.

Байгша оной январь-май һарануудта республикын промышленность товарна бүхы продукциингаа өөрынь үные хямдаруулха түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй.

II. ХҮДӨӨ АЖАХЫ

Байгша оной сагай уларилай тон бэрхэшээлтэ үедэ колхоз болон совхозууд хабарай тарилгын хүдэлмэриие эмхитэй һайнаар, агротехническэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэһэн байна. Хабарай тарилга хэхэ түсэб бүхыдөө 102 процент дүүргэгдээ. Тарилгын түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ гэбэл: шэниисэ—16 мянган гектараар (4 процент), обёос—11 мянган гектараар (10 процент), тэжээлэй корнеплод — 1,5 мянган гектар (43 процент). Ешмээн, горох, яарса, нэгэ жэлэй үбһэ ногоо тариха түсэбүүд нэгэ бага дүүргэгдээгүй.

Совхоз, колхозуудта тарилгын бүхы газар эзэлэгдэнхэй: хүдөө ажахын ургамалнуудай тарилгаар—83,7 процент, паараар—16,3 процент. Хүдөө ажахын ургамалнуудаар эзэлэгдэһэн хахалагдамал газарай хэмжээн нёдондо жэлэйхиһээ 1 процентээр ургэдхэгдөө. 1969 ондо ургаса абтахаар хэгдэһэн бүхы тарилга иимэ: бүхы талмайн 70,8 процент орооһото ургамалнуудаар, тэрэ тоодо шэниисээр—46,9 процент, обёосоор—17,1 процент, ешмээнээр—2,7 процент, горохоор—1,9 процент, ярсаар—1,6 процент, гэршүүхэ болон просоор—0,6 процент; хартаабхаар—10 процент; овощоор—0,2 процент, тэжээлэй бүхы ургамалнуудаар—28,0 процент, тэрэ тоодо үбһэ ногоогоор—15,6 процент, силостэ орохо ургамалаар (кукуруза оруулалсан)—11,7 процент, тэжээлэй корнеплодуудаар—0,7 процент таригдаа. Нёдондо жэлэйхитэй жэшэбэл, орооһото ургамалнуудые тарилга 1,3 процентээр (гол түлэб обёос, шэниисэ), тэжээлэй корнеплодуудые тарилга—0,3 процентээр дээшэлээ.

Республика дотор 1969 ондо хүдөө ажахын ургамалнууд 809 мянган гектарта таригдаа, тэрэ тоодо бүхы колхоз болон совхозуудта 771 мянган гектарта, тиигэжэ тарилгын талмай үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 15,1 мянган гектараар (2 процент) ехэ болоо; тиин гол түлэб шэниисэ, обёос, тэжээлэй корнеплод болон кукурузын талмай ургэдхэгдэһэн байна.

Гүрэнэй болон кооперативна ажахынуудта (совхоз, колхоз болон бусад) 34 мянган гектарта гэхэ гү, али гэрэ ажахынуудай хахалдаг газарай 91 процентдэ хүдөө ажахын ургамалнууд таригдаа. Үһалагдадаг газарта хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай 5 процент таригдаа.

Колхоз, совхозуудта хабар таригдаһан ургамалнуудай 40 процентнь паар болон намар хахалагдаһан газар дээрэ хэгдээ. Севооборот зохёохо ба ашаглаха хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэһэн байна. Севооборотой хэрэглэгдэдэг болоһон газар дээрэ хүдөө ажахын ургамалнуудые тарилга үргэдхэгдөө. Хүдөө ажахын ургамалнуудай таригдаһан газарта 418 мянган тонно органическа үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Энээниие нёдондонойхитой жэшэбэл, 16 процентээр ехэ болоно. Тэрэшэлэн 1968 оной түрүүшын хахалайхиһаа һураггүй ехэ минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэгдэбэ. Үнгэрһэн жэлэйхиһээ шанарайнгаа талаар һураггүй һайн үрэһэн таригдаһан, тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй үрэһэнэй удельнэ хэмжээн 19 процентээр доошолуулагдаһан байха юм.

Орооһото ургамалнуудые сортовой үрэһөөр тарилга нилээд дээшэлээ. тэрэ тоодо манай эндэхи уларилда дадаһан, үндэр ургаса үгэдэг үрэһэн хэрэглэгдээ. Рассада ургуулха теплицэнүүдэй, овошой ургамалнуудые тариха талмай 58.6 мянган дүрбэлжэн метр боложо, үнгэрһэн жэлэйхиһээ 14.3 мянган дүрбэлжэн метрээр (32 процент) ехэ болоо. Тэрэшэлэн парнигуудта рассада ургуулга ургэдхэгдэһэн байна.

Газарай ашаг үрэ дээшэлүүлхэ зорилгоор культуртехническэ ба агротехническэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхын тула совхоз болон колхозуудта саг үргэлжын оньһожоруулагдамал звено, отряд ба бригаданууд байгуулагдаа. Үнгэрһэн хахад жэл соо 4 мянган гектар таряалан дээрэ культуртехническэ хүдэлмэри хэгдээ. 5 мянган гектар газар сабшалан болгон һайжаруулагдаа. 3 мянган гектар сабшалан, бэлшээриин газарай ургаса һайжаруулхын тула ехэ хүдэлмэри хэгдэбэ. Тэрээнһээ гадна, 79 мянган гектар сабшалан ба бэлшээриин газарта агротехническэ хэмжээ ябуулга үнгэргэгдэһэн байна. Үтэгжүүлгэ болгон 909 мянган тонно шэбхэ (нёдондоной энэ үеынхиһээ 80 процентээр ехэ) сабшалан дээрэ гаргагдаа; хабар эртүүр 40 мянган гектар, ногооной ургажа байха үедэ 113 мянган гектар сабшалан ба бэлшээриин газар уһалагдаа.

Газарай хүрьһэ һалхи, уһанһаа хамгаалхын тула агротехническэ шухала хүдэлмэри хэгдээ гэбэл: шаблаагүй плугаар 4 мянган гектар газар хахалагдаа; газарай хүрьһэ һалхинда үлеэлгэхэгүйн тула тусхай сеялкээр һолоомоной узуур дээгүүр 12 мянган гектарта тарилга хэгдээ; 39 мянган гектар дээрэ ургамалнууд зурууд болгон таригдаа; нэгэ мянга шахуу гектарта олон жэлэй ногоон таригдаба. 6 мянган гектар газар һайрамай болон бороогой уһаар уһалагдаба. Совхоз, колхозуудай эрье гангатай, элһэтэй, ашаглалгада тааругүй 1811 гектар газарта модон һуулгагдаба. Гадна 627 гектар талмайда газарай хүрьһэ һалхинһаа хамгаалха ой модоной зурууднууд бии болгогдоо.

Газарай шанар һайжаруулха, ургасыень дээшэлүүлхэ талаар колхоз, совхозуудай хараалһан түсэбүүд, абаһан уялганууд үнгэрһэн үе соо хүсэд дүүргэгдээгүй.

Совхоз болон колхозуудта ургасын хойноһоо харууһан хэгдэнэ, ерэхэ жэлэй тарилгада бэлэдхэл хэгдэнэ, хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса хуряалгада бэлэдхэл эхилэнхэй. Ургамалнуудай гараад байха үедэ 8 мянган гектар уһалагдажа, түсэбэйнь дүүргэлтэ 94 процент болоо. 69 мянган гектар талмайн ургасада гербицидүүд хэрэглэгдэбэ. Ургамалнуудай зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэгдэнэ. Ерэхэ жэлэй хабар тарилга хэхэ 131 мянган гектар паар хахалагдажа, түсэбэйнь дүүргэлтэ 76 процент болоо. Сенокосилка, тракторна тармуур, һүри сомохо машинануудай заһабари дүүрэнтэжэ байна.

Гэхэтэй хамта таряалан, сабшалан ба бэлшээри уһалха хэрэгтэ насосно станци, уһа сүршэдэг түхеэрэлгэ, бусад арга боломжо хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Силосэй ургамал хуряаха, таряа, хартаабха хуряаха комбайн болон хуряалгын бусад техникэ заһабарилагдажа дүүрээдүй.

Совхоз болон колхозууд тэжээл бэлэдхэлгэеэ эхилээд, энэ жэлдэ тохёолдоһон ган гасуурай бэрхэшээлтэ эрхэ байдалда ниитынгээ малда тэжээл бэлэдхэхын тула хамаг хүсэ шадалаа элсүүлжэ оронхой.

(Үргэлжэлэлынь хоёрдохи нюуртаа)

ТҮСЭБТЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ АЛХАМУУД

Буряадай АССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1969 оной түрүүшын хахадай гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгү

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

1969 оной июлиин 1-дэ совхоз болон колхозуудта 331,4 мянган толгой эбэртэ бодо мал, тэрэ тоодо 102.7 мянган толгой үнеэн, хонин—2076.6 мянга, гахай — 92 мянга, адуун—56.5 мянга, шубууд (бүхы түрэлэй)— 1088,2 мянган толгой бүридхэлдэ абтаа. Урда жэлэйхитэй жэшэбэл, эбэртэ бодо малай тоо толгой 4.2 мянгаар, хонин—120,7 мянгаар, гахай—1,2 мянгаар, адууһа—0,4 мянгаар, шубууд—90,1 мянгаар олошороо. Үнеэдэй тоо толгой нёдондо жэлэй хэмжээнһээ хубилангүй үлөө.

1969 оной январиин 1-дэ абтаһан тоо бүридхэлэй һоор, совхоз болон колхозуудта үүлтэртэ малай тоо болон үдельнэ хэмжээн иимэ байгаа:

	мянган толгой*	заагдаһан малай ниитэ тоосоо үүлтэртэ малай үдельнэ хэмжээн—проц.
Эбэртэ бодо мал	218.9	87
тэрэ тоодо үнеэд	86.0	87
хонид (эрьегүйгөөр)	1137.1	100
гахай	57,7	98
адуун	29.2	88

* Шахалганда табигдаһан мал ба шэмхэргдэһэн эрэ малгүйгөөр.

Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, гарзада ороһон дээрэһээ бүхы түрэлэй малай тоо толгой нилээд хороо.

Үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, хурьгад 55,3 мянган толгойгоор олоор абтажа түлжүүлэгдээ. Тугал абалга нёдондо жэлэй хэмжээндэ үлэһэн, поршоонхо абалга—нэгэ бага доошоо байба.

Инкубаторна станцинууд 1.765 мянган толгой дэльбараа абажа, нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө 116 мянган толгойгоор олошоруулба.

1968 оной түрүүшын хахадтай сасуулхада, колхоз, совхозуудай мал ажалай валовой продукци (1965 оной сасуулагдамал мүнгэн сэнгээр) 1,2 миллион түхэригөөр гү, али 3 процентээр дээшэлээ.

Совхоз, колхозуудта нёдондоной энэ үеынхиһөө 1.5 мянган тонноор (8 процент) ехэ мал ба шубуун тэжээгдээ.

Үнгэрһэн хахад жэл соо колхоз, совхозуудай, хүдөө ажахын бусад предприятинуудай гүрэндэ худалдаһан малай шанар иимээр дээшэлээ:

	Худалдагдаһан нэгэ толгой малай шэгнүүр			Худалдагдаһан малай дээдэ ба дунда зэргын тарганай үдельнэ шэгнүүр (процентээр)	
	1968 он	1969 он	1969 он	1968 он	1969 он
Эбэртэ бодо мал	278	290	104	69	81
Хонин	33	33	100	61	69
Гахай (поршоонхогүйгөөр)	76	87	114	85*)	95*)

*) тарган ба мяхалиг

Совхоз болон колхозуудта мяха абалта (худалдаанда үүсэлэгдэһэн бүхы мал ба шубуунай шэгнүүр) — 9,1 мянган тонно боложо, нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, 461 тонноор (5 процент) дээшэлээ.

Совхоз болон колхозуудта нэгэ үнеэнһээ хахад жэл соо дунда зэргээр һү һаалга 873 килограмм болоно, нёдондоной энэ үеынхиһөө 10 процентээр дээшэлбэ.

Һү һаалга 67,6 мянган тонно болоно, үнгэрһэн жэлэй түрүүшын хахадтай жэшэхэдэ, 4.8 мянган тонноор (7 процент) бага болоо. Гол шалтагаанинь гэхэдэ, зарим тэды үнеэд мяхалиг үүлтэрэй шэглэлдэ оруулагдаһан байха юм. Ахын, Захааминай, Хориин, Хэжэнгын, Яруунын, Баргажанай аймагуудта һү һаалга нилээд ехээр доошолонхой.

Тахяануудһаа үндэгэ абалга 13 процентээр дээшэлжэ, нэгэ тахяаһаа дунда зэргээр 79 үндэгэн абтаа. Түрүүшын хахад жэл соо совхоз болон колхозуудта бүхыдөө 28,2 миллион үндэгэн абтаа. Тэрэ тоодо шубуунай фабриканууд ба «Птицепром» трестын Кабанскын совхоздо—20.4 миллион үндэгэн (72 процент) абтаба. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, 5,1 миллион үндэгэн ехээр абтаа гэхэ гү, али 22 процентээр дээшэлээ; «Птицепром» трестын ажахынуудта үндэгэ абалгын 8,3 миллионоор (75 процент) дээшэлхэдэ, совхоз болон колхозуудта үндэгэ абалга 3,2 миллионоор (29 процент) доошолһон байха юм.

Мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэдэ түйлагдаһан эхэ амжалтанууд тэдэниие гүрэндэ худалдан абаха түсэб дүүргэхэ арга боломжо республикада олгоо. Бүхы ажахынуудта мал ажалай продуктнуудые худалдан абалга иимээр харуулагдана:

	Түрүүшын хахад жэл		1969 он процентээр*	
	1968 он	1969 он	Хахад жэлэй түсэб	1968 оноойхитой сасуулхада
Мал ба шубууд — мянган тонно	15.7	15.1	116	96
Һүн — мянган тонно	56.2	53.2	118	95
Үндэгэн — млн. хэһэг	23.4	25.4	112	109
Ноһон — тонно	1301	1235	127	95

Гүрэндэ мал, һү, үндэгэ, ноһо худалдаха хахад жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Гүрэндэ түсэбһөө галуур худалдагдаба гэбэл: мал ба шубуун —1,8 мянган тонно, һүн—8,2 мянган тонно, үндэгэн—2,7 млн. хэһэг, ноһон—263 тонно. Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй, Захааминай, Түнхэнэй, Улаан-Үдын аймагуудай ажахынууд ба шубуунай фабриканууд гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа.

Гэхэтэй хамта хахад жэлэй түсэбөөр хараалагдаһанһаа багаар гүрэндэ худалдагдаһаниие тоолохоло: 15 совхоз, колхозууд мал ба шубуу — 262 тонно (35 процент), 28 ажахы һү—1084 тонно (11 процент), 12 ажахы үндэгэ—810 мянган хэһэг (18 процент);

Үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, мал болон шубуудые гүрэндэ худалдан абалга—0,6 мянган тонноор (4 процент), һүн—3 мянган тонноор (5 процент) бага болоо; зарим колхоз, совхозууд мал ажалай продуктнуудай үйлэдбэрилгые шуурхай түргөөр дээшэлүүлхын тула бии байһан арга боломжоёо хүсэд, һайнаар хэрэглэнэгүй. Тиимэ ажахынуудта үнеэд олоор һубайрна. Энэ ушарһаа түл багаар абтана, мал гарзада ороно.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашаланъ техническэ талаар хангалга ба оньһожоруулга үргэлжэлһөөр.

Түрүүшын хахад жэл соо (урид абтаһан мэдээнэй ёһоор) совхоз болон колхозууд шэнэ 453 трактор, ашаанай ба бусад 200 автомобиль, таряа хуряалгын 109, хартаабха хуряалгын 10, силосэй ургамал хуряаха 40 комбайн, тракторна 538 плуг, 321 культиватор, 264 косилка болон бусад машина техникэ худалдан абаа. Эдэ ажахынуудта 17 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ худалдаагдажа. 1968 оной түрүүшын хахадайхиһаа 32 процент ехэ болоно.

Мал ажалай фермэнүүдые оньһожоруулха талаар хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдээ. Гэбэшье мал ажалай фермэнүүдые оньһожоруулга үшөөл доодо хэмжээндэ байһаар.

Совхоз болон колхозуудай хүдөө ажахын үйлэдбэриие мэргэжүүлхэ талаар хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэбэ. Совхоз, колхозуудай финансын талаар байдал нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө бага һайжараагүй.

III. ТРАНСПОРТ

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин ашаа тээхэ хахад жэлэй түсэб 100,6 процент дүүргэгдэбэ. 1968 оной түрүүшын хахадайхитай сасуулан харабал, ашаа шэрэлгын хэмжээн 1,2 процентээр дээшэлбэ.

РСФСР-эй Автотранспортын ба шоссейна харгынуудай министерствын Буряадай транспортна управлениин ашаа шэрэхэ түсэбөө 93 процент, пассажирнуудые зөөхэ түсэбөө—107 процент, ашаанай эрьесын түсэб 94 процент дүүргэһэн байна.

1969 оной түрүүшын хахад соо Улаан-Үдэ городой трамвайнууд болото түлөөһэтэйгөөр 15,7 мянган хүниие шэрэжэ, түсэбөө 104 процент дүүргээ.

IV. КАПИТАЛЬНА БАРИЛГА

1969 оной түрүүшын хахад соо барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээн 4.5 миллион түхэригөөр дээшэлжэ (11 процент), 2,9 миллион түхэригэй гол фонднууд ашаглалгада үгтэбэшье, республика дотор капитальна барилгада һомологдоһон мүнгэ зөөри ашаглалга (колхозуудайхигүйгөөр) 1968 оной түрүүшын хахад жэлэйхитэй сасуулбал, 99.1 процент, байрын талмайнуудые ашаглалгада оруулга 92 процент болоһон байна.

Үйлэдбэриин байрануудые барилгада 18.9 миллион түхэриг хэрэглэгдэжэ, нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө 1,2 миллион (7 процент) түхэригөөр ехэ болоо. Үйлэдбэриин гол фонднуудые ашаглалгада оруулха талаар жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ 26 процент болоо.

Жэлэй түрүүшын хахад соо шэнэ барилтын, тэрэшэлэн ашаглагдажа байһан предприятинуудай үйлэдбэриие үргэлхэһэн ба шэнэдхэн хубилгаһанай ашаар үйлэдбэриин хүсэн нэмэгдээ гэбэл: хүдөө ажахые электрификацилха зорилгоор «Бурятэнерго» гэжэ районно управлени 10 киловатт хүсэтэй электрын элшэ хүсэ дамжуулха лини 322 километртэ татажа дүүргээ, «Забайкаллес» комбинатай предприятинуудта 40 мянган кубометр модо бэлэдхэн шэрэхэ үйлэдбэриин хүсэн ашаглалгада үгтөө. Мелиораци ба уһанай ажахын министерство 213 гектар газар уһалха, 24 мянган гектар уһажуулха түхеэрэлгэ бариһан, 780 гектар талмайн уһалууриин системэ шэнэдхэн хубилгаһан байна. Хэлхеэ холбооной управлени 128 километр утатай телефонно лини ашаглалгада үгөө. РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын предприятинууд энэ жэлэй түрүүшын хахад соо 200 толгой эбэртэ бодо малай, 9600 хониной, 3000 гахайн байрануудые, 1,5 мянган тонно ороохо таряанай оньһожоруулагдамал склад барижа, ашаглалгада үгөө. Хилээмэнэй зүйлнүүдэй управлени 6,4 мянган тонно ороохо таряа хадагалха оньһожоруулагдамал складуудые барижа дүүргээ.

Республика дотор түрүүшын хахад жэл соо (колхозуудайхигүйгөөр) капитальна барилгада һомологдоһон мүнгэ зөөриин ашаглагдаһан хэмжээн 65.9 миллион түхэриг (жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ 43 процент) боложо, нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө 438 мянган түхэригөөр (0.9 процент) бага байба.

Капитальна барижада һомологдоһон мүнгэ зөөриин ниитэ хэмжээнһээ 43,6 миллион түхэриг (66 процент) үйлэдбэриин барилгануудта, гэр байрын барилгада—14.8 миллион түхэриг (22 процент), культурна ажаһуудалай барилгада—7.5 миллион түхэриг (12 процент) зорюулагдаһан байгаа. Республикын хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ капитальна барилгада һомологдоһон мүнгэ зөөриин 12 миллион түхэриг (колхозуудайхигүйгөөр) гаргашалагдаа.

Түрүүшын хахад жэл соо предприятинуудай үйлэдбэридэ хэрэглэгдэһэн уһа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүдэй барилгада 925 мянган түхэриг гаргашалагдажа, жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ 31 процент болоо. Буряадай АССР-эй Элээ хоолой промышленностиин министерство, Шэнэ-Бэрээнэй механическа завод, Усть-Баргажанай комбинат үйлэдбэридэ хэрэглэгдэһэн уһа сэбэрлэхэ түхеэралгэнүүдые бариха талаар һомологдоһон мүнгэ ашаг ехэтэйгээр хэрэглэжэ шадаагүй.

Гэр байрын ба культурна ажаһуудалай барилгада һомологдоһон мүнгэ зөөри ашаглаха талаар жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ иимээр харуулагдана:

(процентээр)

	Гүрэнэй түсэбөөр	Өөрын зөөриһөө табигдаһан мүнгөөр
Республика дотор бүхыдөө	45	38
тэрэнэй сооһоо:		
Гэр байрын барилга	52	31
Һургуули, эмнэлгын эмхи зургаан, үхибүүдэй саад ба яслинуудые барилга	39	33

1969 оной түрүүшын хахад соо республикын генподрядна организацинууд 43.2 миллион түхэригэй (жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ 43 процент) барилга-хабсаралгын ажал хээ. Тэрэ тоодо өөһэдынь хүсөөр барилга хабсаралгын 35 миллион түхэригэй (жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ 45 процент) ажал хэгдээ. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, дээрэ харуулагдаһан баримтанууд түд түдтөө 28, 23 процентээр ехэ болоно.

Энэ үе соо республикын субподрядна организацинууд 5,8 миллион түхэриг (жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ 18 процент) барилга-хабсаралгын ажалда хэрэглэжэ, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, 14 процент дээшэнь болгоо.

Подрядна гол организацинууд барилга-хабсаралгын ажалай жэлэй түсэб иимээр дүүргээ: Буряадай барилгын управлени 53 процент, «Бурятцелинстрой» трест—51 процент, «Бурводстрой» трест—43 процент, барилга-хабсаралгын 834-дэхи поезд—42 процент дүүргэһэн байна.

Байгша оной түрүүшын хахад соо «Межколхозстрой» нэгэдэл 2,3 миллион түхэригэй (жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ 41 процент) подрядна ажал хэжэ, нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, бүтээһэн ажалайнь дүүргэлтэ 42 процентээр дээшэлээ.

Энэ жэлэй түрүүшын 5 һарын туршада барилга-хабсаралгын ажал дээрэ хүдэлжэ байһан нэгэ хүдэлмэришэнэй ажалай бүтээсые нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, 3 процентээр дээшэлээ, энэ үе соо салин хүлһэниинь дунда зэргээр 11 процентээр дээшэлээ.

Байгша оной түрүүшын табан һарын туршада барилгын подрядна организацинуудай барилга-хабсаралгын өөрынь үные хямдаруулха түсэбтэ даалгабари иимээр дүүргэгдээ: Буряадай барилгын управлени 58 мянган түхэриг, Улаан-Үдын ТЭЦ-эй барилгын управлени—40 мянган түхэриг, «Сибпродмонтаж» управлени—7 мянган түхэриг, СМП-346—9 мянган түхэрэгэй арьбалалта хэһэн байна.

Заһабарилгын 21-дэхи поезд—176 мянган түхэриг, «Бурятцелинстрой» трест—77 мянган, мяха-консервын комбинатай РСУ—68 мянган, «Рыбтрестын» 6-дахи ПМК—40 мянган, «Востоксантехмонтаж» управлени—29 мянган, «Сибэлектромонтаж» управлени — 26 мянган түхэриг үлүү гаргаша хэһэн байна.

V. АШАГ ОЛЗО ОРУУЛХА ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ

1969 оной габа һарын туршада республикын предприяти болон организацинууд 46381 мянган түхэригэй ашаг олзо оруулжа, хахад жэлэйнгээ түсэбые 80 процент дүүргэбэ. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, 5730 мянган түхэриг (14 процент) ехэ болоно.

Республикын арадай ажахын һалбаринуудай ашаг олзо оруулха түсэбэй дүүргэлтэ иимээр харуулагдана:

	1969 оной январь-май һарануудта абтаһан ашаг олзо (үлүү гаргаһа)					
	Бүхы предприяти ба организацинууд			Тэрэ тоодо түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда оруулагдаһан предприяти ба организацинууд		
	мянган түхэриг	хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ—процентээр	1968 оной хахад жэлтэй сасуулбал—процентээр	мянган түхэриг	хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ—проц.	1968 оной хахад жэлэй сасуулбал—проц.
Бүхы түрэлэй ажал ябуулгаар	46381	80	111	41286	80	114
тэрэ тоодо:						
Промышленность						
а) балансаар бүхыдөө	40412	82	114	37818	82	114
б) товарна продукциин худалдаанһаа	40918	84	—	38224	82	—
Транспорт	1512	61	85	1327	64	91
Хэлхеэ холбоон	23	—	—	23	—	—
Подрядна ба заһабарилгын организацинууд						
а) балансаар бүхыдөө	1623	55	189	—	—	—
б) энэ жэлдэ түшаагдаһан хүдэлмэриһөө	1683	55	—	—	—	—
Бэлэдхэл	460	83	102	—	—	—
Хангалга ба худалдаанда гаргалга	231	—	—	134	84	90
Худалдаа наймаан, ОРС-нуудые оруулалсан	1906	103	99	1447	94	95
Коммунальна ажахын предприятинууд	88	—	—	—	—	—
Бусад	348	25	103	583	37	159

Энэ жэлэй түрүүшын таба һара соо түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда оруулагдаһан промышленна предприятинууд 37818 мянган түхэриг ашаг олзо оруулжа, промышленна бүхы предприятинуудай оруулһан ниитэ ашаг олзынь 87 процент эзэлээ.

Промышленна зарим предприятинууд түрүүшын таба һарын туршада ашаг олзо оруулха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн ба үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Жэшээнь, һүнэй промышленностиин предприятинууд түсэбөө 29 мянган түхэригөөр (3 процент), Ой модоной ажахын министерство—24 мянган түхэригөөр (15 процент), «Бурятцелинстрой» трестын предприятинуудай үйлэдбэриин комбинат—5 мянган түхэригөөр (7 процент) үлүүлэн дүүргээ.

Гэхэтэй хамта Нютагай промышленностиин министерствын предприятинууд хахад жэлэйнгээ түсэб орой-доол 53 процент, промстройматериалнуудай управлени 68 мянган түхэриг ашаг олзо оруулха түсэбтэй һаа, 23 мянган түхэриг оруулаа.

Худалдаа наймаанай организацинууд болон ОРС-нууд ашаг олзо оруулха хахад жэлэйнгээ түсэб 58 мянган түхэригөөр (3 процент), тэрээн сооһоо УРС-нууд—23 мянган түхэригөөр (16 процент) үлүүлэн дүүргээ.

Түрүүшын таба һарын туршада подрядна болон заһабари-барилгын организацинууд 1623 мянган түхэригэй ашаг олзо оруулба. Үнгэрһэн жэлэй түрүүшын хахадта 855 мянган түхэриг ашаг олзотой байһан. Олохон организацинууд ашаг олзо оруулха түсэбөө дүүргэнгүй, үлүү гаргаша хээ. Тэдэнэй тоото Буряадай барилгын управлениин нэгэдэхи, арбадахи СМУ-нууд, заһабарилгын 21-дэхи поезд, хэлхеэ холбооной барилга-хабсаралгын 15-дахи поезд, «Бурятцелинстрой» трестын 589-дэхи ПМК мяха-консервын комбинатай РСУ болон бусад ороно.

VI. АЖАЛШАДАЙ МАТЕРИАЛЬНА АЖАБАЙДАЛАЙ УРГАЛТА БА КУЛЬТУРНА ХЭМЖЭЭН

Республикын хүдэлмэришэд ба албан хаагшадай тоо 1969 оной хахадта ургажа үргэлжэлөө. 1968 оной энэ үе сагтай жэшэбэл, энэ тоонь 2 процентээр нэмээ. Салин хүлһэнэй жаса энэ сагай туршада соо 4 процентээр дээшэлээ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолнуудтай зохилдуулан, байгша оной түрүүшын хахадта барилгын ба барилга-заһабарилгын хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэн дээшэлэгдээ.

Тэрэнһээ гадуур ажаллажа байһан пенсионернүүдтэ (мэргэжэлыень харгалзан абан) гүрэнэй пенси бүрин хүсэд түлэхэ шэнэ гурим байгуулагданхай.

Эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд ажалшадай ажана байдалые нилээд һайжаруулаа.

Профессионально-техническэ һуралсалай училищинуудые дүүргэһэн мэргэжэл ехэтэй 1219 хүдэлмэришэд республикын предприятинууд болон организацинуудта дамжуулан үгтөө. Тэдэнэй 337 хүн промышленностьда, барилгада, транспорт болон хэлхеэ холбоондо, 789 хүн—хүдөө ажахыда, 93 хүн арадай ажахын бусад һалбаринуудта томилогдоо.

Тэрээнһээ гадуур 844 хүдэлмэришэд мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ, ажалһаа һамшангүй профессионально-техническэ училищинуудай үдэшын отделенинуудта һуралсажа, шэнэ мэргэжэлтэй болобо. 1968—1969 һуралсалай жэлэй эсэстэ 183,4 мянган һурагшад бүгэдэ ниитын һуралсалай һургуулинуудта һуража байгаа. Энэнь һуралсалай 1967—1968 онуудай энэ үе сагтай жэшэбэл, 2 процентээр ехэ.

Бүгэдэ ниитын һуралсалай дунда һургуулинуудые 7600 хүбүүд, басагад дүүргэжэ, дунда һургуулиие дүүргэһэн тухай аттестадуудые абаа гэхэ гү, али энэнь үнгэрэгшэ һуралсалай жэлтэй сасуулбал, 15 процентээр нэмээ.

Республикын дээдэ ба тусхай дунда һургуулинууд байгша оной хахад жэлдэ дээдэ ба дунда мэргэжэлтэй 6040 хүниие бэлэджэ гаргаа гэхэ гү, али 1968 оной нэгэдэхи хахадтай сасуулбал, 7 процентээр нэмээ.

Һургуули дүүргэгшэдэй дунда промышленностиин, барилгын, транспортын, хэлхеэ холбооной 2566 инженер ба техникүүд, хүдөө ажахын 1289 мэргэжэлтэд, 1460 багшанар ба соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриин мэргэжэлтэд, дунда мэргэжэлэй медицинскэ 558 хүдэлмэрилэгшэд, худалдаа наймаанай болон кооперациин 167 хүдэлмэрилэгшэд тоологдоно.

Республикын клубуудай, библиотекэнүүдэй, кино-түхеэрэлгэнүүдэй тоо улам олошоржо байнхай.

Байгша оной түрүүшын хахадта 13250 мянган хүн кино, театр, концертнуудта ошоо. Энэнь 1968 оной түрүүшын хахадтай жэшэбэл, 2 процентээр ехэ гээшэ.

Үхибүүдэй саадууд болон садуудлинуудай тоо 9 процентээр, саад болон яслинуудта үхибүүдэй тоо 9 процентээр дээшэлээ.

Республикын больницануудта эмшэлүүлхэ хүнүүдэй һуури улам олошоржо байна. Үхибүүдэй саг үргэлжын яслинууд, тэндэ хүмүүжүүлэгдэдэг үхибүүдэй тоо бури олошоржо байна.

Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай розничнэ эд бараанай эрьесын түсэб (эд хэрэглэмжын кооперациин комиссионно худалдаа наймаанай мүнгэгүйгөөр) 1969 оной түрүүшын хахад жэлдэ 100.9 процент дүүргэгдээ гэхэ гү, али 228.8 миллион түхэриг болоо. Тэрэ тоодо розничнэ худалдаа наймаанһаа—209 миллион түхэриг, элеэ хоолһоо оруулагдаһан мүнгэн 19.8 миллион түхэриг болоо.

Тэрэнһээ галуу[р] ... продуктнуудые эл... перацида худалд... лион түхэриг боло...

Гүрэнэй ба коо... даа наймаанай роз... эрьесэ үнгэрэгшэ ... тай жэшэбэл, 8 ... тоодо розничнэ э... 7,2 процент, нии... эрьесэ 17,1 процен...

Худалдаа найма... нуудэй розничнэ ... сын түсэбэй дүүргэ... бэл:

	1969 оной түрүүшын хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ—процентээр
Улаан-Үдын Горпромторг	101,6
—»— горпищеторг	99,4
—»— универмаг	104,6
Столовонуудай трест	104.7
Улаан-Үдын горхлебторг	98.6
ОРС ба продснабууд	100.1
тэрэ тоодо:	
Минлесэй УРС	98.8
Зэдын продснаб	102,0
Ципиканай продснаб	108.3
Галуута-Нуурай ОРС	97,9
Буркоопсоюз	100.6

1969 оной түрүүшын хахадта гүрэнэй, кооперативна предприятинууд болон эмхи зургаанууд 63 мянга үлүүтэй дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байрануудые ашаглалгада оруулаа.

Хахад жэлэй туршада наһа гүйсээгүй үхибүүдэй 610 һууритай эмхи зургаанууд, тэрэ тоодо гүрэнэй капитальна һомологлын мүнгөөр 170 һууритай эмхи зургаанууд ашаглалгада үгтөө.

Гүрэнэй ба централизованно бэшэ һомологлын мүнгөөр һурагшадай 1016 һууритай юрэнхы эрдэмэй һургуулинууд, 15 һууритай больница ба поликлиникэ ашаглалгада оруулагдаа.

Хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха предприятинуудай, хүн зоной захил тушаан абаха пунктнуудай тоо олошороо, ажаһуудалай эрилтэ хангаха шэнэ зүйлнүүд нэбтэрүүлэгдээ.

Хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангалта нилээд ургаа. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үе сагтай сасуулбал, худалдан абаха хэмжээн 29 процентээр, тэрэ тоодо хото городуудта—18 процент, харин хүдөө нютагуудта 59 процентээр нэмээ.

Байгша оной н... туршада республика... худалдан абалгын ... мянган түхэриг гү, ... процент болоо. Тэрэ... родуудта — 3042 ... гү, али түсэб 94 п... дээ, хүдөө нютагуу... ган түхэриг гү, али ... процент дүүргэгдээ.

Хүн зоной эрилтэ ... мэриин хэмжээн хах... соо Байра һуудал ми... терствээр 3729 мянга... тоо гү, али хахад... 99,7 процент дүүргэ... хото городуудта—22... риг гү, али түсэбынь ... дүүргэгдээ, хүдөө ни... мянган түхэриг гэхэ ... 109 процент дүүргэг...

Үнгэрэгшэ жэлэй ... сасуулбал, хүн зоной ... хангаха хүдэлмэри б... центээр нэмээ, тэрэ т... дуудта—17 процент, ... гүүдта 63 процентээр ...

Ажаһуудалай хэрэг... министерство хүн зо... дые хангаха гол түү... түсэбөө иимээр дүүргэ...

	1969 оной нэгэдэхи хахадай түсэб	1969 оной нэгэдэхи хахад жэл соо дүүргэгдэһэниинь
I. Хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангалга бүхыдөө	3741.3	3729,3
тэрэ тоодо:		
Гутал заһабарилга	193,5	184,6
Хүнэй захилаар гутал оёлго	280.4	261,1
Хүнэй захилаар арһаар, бүдөөр хубсаһа хунар, малгай оёлго	1096,5	1170,1
Химическэ сэбэрлэлгэ ба будалга	127	70,3
Хүнэй захилаар хубсаһа хунар нэхэлгэ, оёлго	292,8	382,5
Фотографи болон кинолабораториин хүдэлмэри	204,4	179.7
Хүн зоной захилаар гэр байра заһабарилга ба барилга	129,1	127,2
Парикмахерскануудай хүдэлмэри	418,9	426,8
Ойр зуура хэрэгсэлнүүдые ашаглаһанай түлөө	35,5	21,4
II. Хото городуудта		
Хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангалга бүхыдөө	2417.6	2280,0
тэрэ тоодо:		
Гутал заһабарилга	145.7	141
Хүнэй захилаар гутал оёлго	150.8	144.5
Хүнэй захилаар арһаар, бүдөөр хубсаһа хунар, малгай оёлго	658.7	686,2
Химическэ сэбэрлэлгэ, будалга	97	65.7
Хүнэй захилаар хубсаһа хунар нэхэлгэ, оёлго	156,2	162,3
Фотографи ба кинолабораторинуудай хүдэлмэри	142,5	127,4
Хүн зоной захилаар гэр байра заһабарилга ба барилга	91.5	5,1
Парикмахерскануудай хүдэлмэри	373,4	383,3
Ойр зуура хэрэгсэлнүүдые ашаглаһанай түлөө	30,2	20,8
III. Хүдөө нютагуудта		
Хүн зониие ажаһуудалай эрилтэ хангалта бүхыдөө	1323,7	1449,3
тэрэ тоодо:		
Гутал заһабарилга	52,8	43,6
Хүнэй захилаар гутал оёлго	129,6	116,6
Хүнэй захилаар арһаар, бүдөөр хубсаһа хунар, малгай оёлго	437.8	483,9
Химическэ сэбэрлэлгэ ба будалга	30	4,6
Хүнэй захилаар хубсаһа хунар нэхэлгэ, оёлго	136.6	220,2
Фотографи болон кинолабораториин хүдэлмэри	61,9	52,3
Хүн зоной захилаар гэр байра заһабарилга ба барилга	67,6	122,1
Парикмахерскануудай хүдэлмэри	45,5	43,5
Ойр зуура хэрэгсэлнүүдые ашаглаһанай түлөө	5.3	0.6

Үнгэрэгшэ жэлэй нэгэдэхи хахадтай сасуулбал, ажаһуудалай эрилтэ хангадаг предприятинуудта ажалладаг хүнүүдэй тоо 10 процентээр, тэрэ тоодо хото городу... центээр, хүдөө нютагу... центээр нэмээ.

Буряадай АССР-эй Статистическэ Управлени.

АЯ ГАНГА

залуушуулай клуб

ХОЁРДОХИ ХУУДАҺАН

Захааминай аймагай Баян голой совхозой түб һуурин болохо Мэлэ нютагта залуушуул олон. Гүрэл нютагтаа үлэжэ, оронойнгоо баялигые хүгжөөхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсажа байһан юрын хүбүүд, басагадай ямараар хүдэлдэг, хайшан гэжэ сүлөөтэй сагаа үнгэргэдэг тухай энэ хуудаһандамнай уншагты.

АНХА ТҮРҮҮШЫНХЕЭ...

...минии эхын наһан Мэлэ нютагта үнгэрөө. Хэдэн арбаад жэлэй урда тээ эндэ үмсын үсөөхэн гэрхэнүүд орбойлдожо харагдагша бэлэй. Барга байдалтай буряад улад зон баяд, коёдой дарлалта үзэжэ, лама, бөөнэрэй мэхэдэ орожо, хэды ехээр зободог байгааб!

Агууехэ Октябриин революци ажабайдалыемнай үндэһөөрнь хубилгажа, үгытэй ядуу арад зондо эрхэ сүлөө, зол жаргал асараа ха юм.

Манай багахан нютаг мүн лэ хубилжа эхилээ һэн. 1924 ондо шэнэ, ехэ (мүнөө харахадамни, даншье һаа багахан гэрхэн тобойдог) байшан соо һургуули нээгдэжэ, багша Ж. Цоктоев гүлмэр жаахан үхибүүдые хуушан монгол үзэг, бэшэгтэ һургажа эхилээ һэн. Ямаршье үе саг гэээшэ һэм даа: саарһа, гуурһа оройдоо харажашье үзөөгүй—модоной хара хөөгөөр хуһанай үйһэн дээрэ үгэнүүдээ бэшээд лэ ябагша һэмди.

1927 ондо нютагтамнай комсомолой үүрэй бии болоходо, билэнэй аж байдал бүришье һонирхолтой бол[...]о һэн. 14—15 наһатай дүрбэн хүбүүд комсомолшууд болоогшо һэмди. Тэдэнэй хоёрынь—Даша Ринчинов, Шагдар Сандановы гэгшэд Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда баатарлигаар дайлалдажа унаа һэн. Түрүүшын комсомолшуудаһ нэгэн Гунга Дымбрылов дайнай һүүлээр түрэл нютагаа [б]усажа, мүнөөшье хүрэтэр, партийно-политическэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһаар.

«Түрүүшын комсомолшууд, тэдэнэй сэб сэхэ харгы» гэжэ байжа мүнөө хөөрэхэдэ, һөөл бэлэхэн ха юм. Харин тиихэдэ хэды олон бэрхэшээлнүүдые дабаа гээшэбибди! Түрэлхиднай хараал-шэрээл табидаг, баяшуул шоо үзэжэ, алаха хюдахые оролдодог, заримашуул: «Байзагты даа, бурхан багша таанадые хэһээхэеэл хэһээхэ» гэлдэжэ, уй-хай табигша һэн. Тэрэ үедэ комсомолой үүрэй гэшүүн болоо гэжэ мэдэгдэһэн Гунгамнай нютагһаа тэрьелжэ, һара тухай ойн халхабшада хороо һэн.

Тиибэшье бидэ нэгэтэшье эн[...]нангин нэрэһээ сухарингүй, хаба шадалаараа ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулагша һэмди. Хүлөө гаража, суглаа үнгэргэхэ, ламанар, нюдарган баяшуулые шүүмжэлһэн зүжэг наада табиха, архи тамхинтай эрид шууд тэмсэхэ, үшөөшье олон хүдэлмэри бүтээһэдээ, нэн түрүүн, Ленин багшын шабинар гээшэбди гэжэ һанадаг, мэдэдэг, этигэдэг байгаа ха юмбибди.

Жэл ерэхэ бүхэндэ комсомолшуудай тоо олошоржо, аха нүхэд—коммунистнуудай хүтэлбэри доро бүри эршэтэйгээр, үрэ ехэтэйгээр хүдэлдэг байһыемнай бүтээһэн ажал хэрэгнай эли тодоор харуулна.

Р. ЗУНДУЕВ,
тусхайта пенсионер.

МАНАЙ НАЙДАМТАЙ ХАЛААН

[Заха]АМИНАЙ аймагай Баян го[лой] [сов]хоз 1968 оной сентябрь[...] хоёр колхозой һуури дээ[...]богдоһон намтартай. Эндэхи [...] Сагаан-Морин, Борто гэжэ [...] юрын буряад нютагууд [...]тустаа гурбан отделени бо[...]хубаржа, булэгдэд энэ совхоз [...] оролсодог юм. [Сов]хозой түб һуурин болохо [...] тосхон (1-дэхи отделени) [...] башэ. Энэ 173 урхэтэ [...] ажаһуудаг. Наһанайнь ил[...]эр мэлынхидые хубаарилха [...] һаа, иимэрхүү байна. [Һу]ргуулиин наһа гүйсөөгүй [...]үүгэд гэр гэртээ хүмүүжүү[...]на, һурагшад, тусхайл[...] 7—16 наһатай үхи[...]хамта дээрээ 186 болодог. [Ма]най найман жэлэй һургуу[...] юм. Тиимэһээ 9—10-да[...]ассайхид таба модоной га[...]ршодог Баян гол тосхоной [...] һургуулида һурадаг. [...] наһатайһаа эхилээд, пен[...]гаратараа хүдэлжэ байһан [...]най ехэнхидынь мал ажал[...]дажа, дүй дүршэл ехатэй [...]д гэжэ тоологдоно. Үндэр [...]анай тоо — 63. Тиихэдэ [...] ажаһуудаг 279 залуу [...] эршэтэйгээр хүдэлжэ, [...] ажахын хүгжэлтэдэ гори[...] хубитаяа оруулалсана гэжэ [...]ламаар. [Үнгэр]гшэ ондо манай совхоз гү[рэндэ] 2440 центнер маха ту[шааха] зорилготой байгаа. Энэ[...] урда урдынхиһаа ехэ болоно. Тиигэбэшье совхозоймнай малшад гүрэндэ маха тушааха түсэбөө заабол дүүргэхын тула жэлэй эхинһээ хойшо шухала хэмжээ абаһаниинь хэндэшье гайхал түрүүлхэгүй байха.

Гүрэндэ тарган маха тушаахын тула мал шахан тарагалуулха гурбан гүүртэ шэнээр эмхидхэгдэжэ, тэндэ хүдэлхөөр эдэбхитэй бэрхэ залуушуулые эльгээгээбди. Жэшээлхэдэ, комсомолшууд Санжай-Ханда Будаева, һэн сэгнэлтэтэйгээр абтаа. Харин энээнһээ урагша манай ажахы туранхай, жэжэ мал гүрэндэ тушаажа, нэгэнтэ бэшэ шүүмжэлэгдэһэн байха.

Зунай зүлгэ ногоондо малаа оролдосотойгоор бэлшээжэ, һайса таргалуулха ёһотойгоо хүдөө ажахын мэргэжэлтэд һайн мэдэхэ. Тиимэһээ холын бэлшээри, зуһаланда гаргаһан малаа ажалша бэрхэ малшадта даалгахые оролдогшобди. Георгий Данзанов, жэ, амжалтатайгаар ажаллажа эхилээ.

Совхоздомнай залуу механизаторнууд олон. Эдэнэйшье дунда ажал хүдэлмэридөө тон ханалгатайгаар хандадаг нүхэд олон юм. Гомбо Жапов, Бато-Очир Бадмаев, Трофим Борбоев, Анатолий Бальжанов гэгшэдэй тракторнуудынь жэлэй дүрбэн сагта заһабарилгагүйгөөр хүдэлдэг. Үбһэ хуряалгын үедэ тусхай оньһожоруулагдаһан звено бүридхэгдэжэ, Тамара Дугарова гэгшэдтэ 136 толгой хашарагууд даалгагдаа һэн. Эдэ басагад үнэн зүрхэнһөө оролдожо, эдир залуугай эршэ зориг гарган ажаллаад, богонихон саг соо үхэрнүүдээ нилээд таргалуулжа шадаа. Хашараг бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэлээ дундаа зэргээр 750—800 граммаар нэмэгээ юм.

Тиигэжэ малшадай оролдолгын ашаар совхоз жэлэй түрүүшын хоёр һарада 320 үхэр шахан таргалуулжа, шэгнүүр ехэтэй болгоод, гүрэндэ тушаагаа. Тэдэнэй 93,7 процентнь дундаһаа дээшэ шадалтай, тарган гэ[...] Геннадий Дагбаев, Дулма Цыденжапова, Даниил Данзанов, Долгоржап Доноева болон бусад залуу малшад малаа зүбөөр харууһалжа, һайн үрэ дүн түйлажа байнхай. Г. Дагбаев Д. Цыденжапова хоёрой харууһалдаг малайнь шэгнүүр һарын туршада соо сүүдхэ бүхэндэ 1418 граммаар нэмэжэ, эдэ малшад совхоз доторoo түрүүшын һуури эзэлээ.

Малай хоол бэлдэлгэдэ манай залуушуул мүн лэ жэшээ харуулна. Энэ жэл сэрэгэй албанһаа бусажа ерэһэн Шаралдай Доржиев үбһэ хуряалгын үедэ залуушуулай звеное хүтэлбэрилэдэ трактористнууд хаба шадалаараа хүдэлжэ байнхай.

Залуу жолоошон Сергей Бадмаевай машина жэлэй эхинһээ хойшо 35.420 километр заһабаригүйгөөр ябажа, холын нютагуудта ашаа шэрэнэ.

Галя Бадмаева, Галя Шойсоронова, Анна Цыренова гэгшэд наймадахи класс дүүргэһэнэйнгээ удаа совхозой һү һаалиин фермэ дээрэ ажаллахаяа ерээ һэн. Ажалдаа анхаралтайгаар хандадаг, горитой амжалта түйладаг комсомол басагад түрүү һаалишадай тоодо орожо, оло дахин шагналда хүртэһэн.

Баян голой совхозой залуушуул гансашье ажалаараа суурхана бэшэ. Уран һайханай бүлгэмэйхид ажалшадайнгаа урда зүжэг, наада харуулхаһаа гадна, мүн бусад нютагуудаар ябажа, хүн зоной һайшаалда хүртэдэг.

Мүн тиихэдэ үдэшын дунда һургуули, училищи, техникумүүдтэ заочноор һурадаг хүбүүд, басагад манда олон юм. 10-дахи класс дүүргээд, түрэл нютагтаа хүдэлхые хүсэһэн комсомолшууд мүнөө малай хоол бэлдэлгэдэ гаранхай.

Комсомолшуудай политическэ һуралсал хүмүүжүүлхы хүдэлмэриин гол шухала асуудал болоно гээшэ ааб даа. Ильичэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэлэй үдэрнүүдтэ ленинскэ уншалгануудые хэжэ, залуу үетэниие агуу ехэ багшын намтартай, тэрэнэй асари ехэ ажал ябуулгатай гүнзэгыгөөр танилсуулха ёһотойгоо коммунист бүхэн мэдэрнэ. Тиимэһээ энэ хэрэгтэ һүүлэй үедэ онсо анхарал хандуулагдана.

Залуушуул манай найдамтай халаан, манай ерээдүй болоно. Эхэ, эсэгэнэрэйнгээ жаргалаа олоһон тоонто нютагтаа тэдэнэр үлэжэ, нангин хэрэгыень үргэлжэлүүлнэ, саашадаашье үргэлжэлүүлхэл байха.

Л. АЮШЕЕВ,
Баян голой совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ.

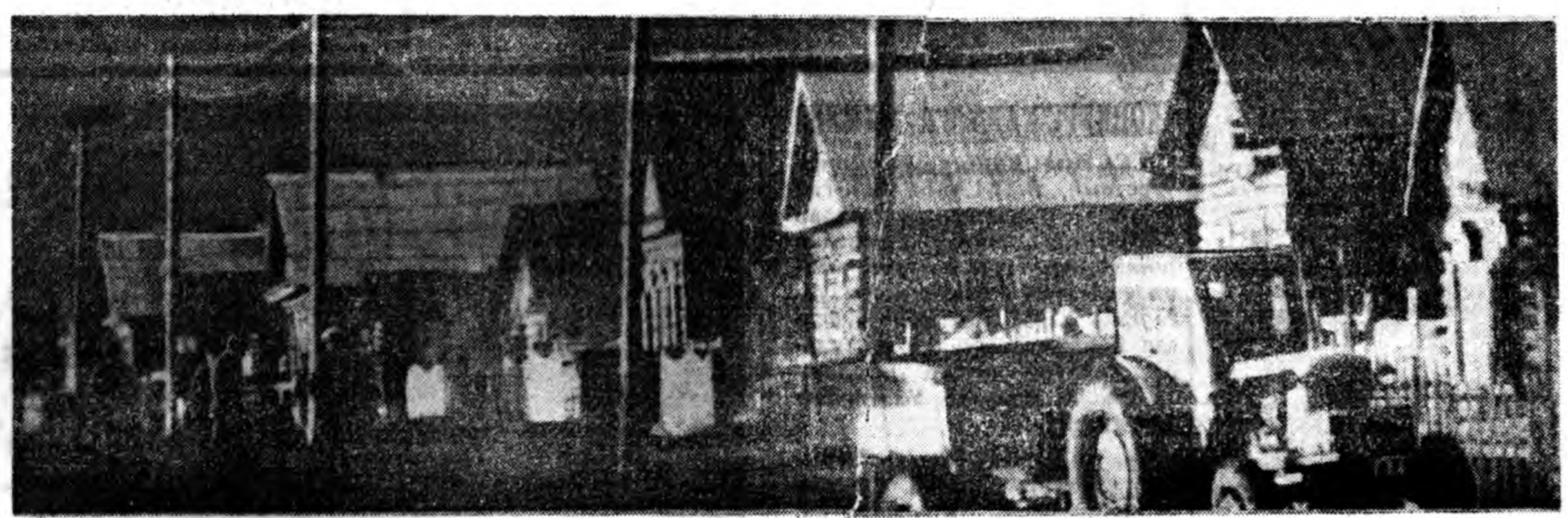

[...]ургүйгөөр гэрэлээ сасажа [...]ан элшэеэ һулэруулһаар, [...] зүгэй барьягар томо [...]й саана хорохые тухеэрнэ. [Ма]лай үшөө нэгэ үдэр дүү[...]. Тракторай хүнхинөөн, [...]олан саг зуура замхажа, [...]ондо бэлшээриһээ бусаһан [...] үнеэдэй мөөрэлдөөн, эхэ[...] шэг зүгаа, шанга энеэдэн [...]н хүдөөгэй сэбэр агаарые [...] зэдэлнэ.

[...] залуу басаганай хонгёо [...]ойгоор аялгын утаһа та[...] уянгата дуун доро дуура[...] Мэлын гэрнүүд тобойлдон [...]

[...] шэнэ үдэрэй эхилхэнь

[...]ТЫН МАЛДА [...]ЭЭЛ БЭЛДЭЛСЭЭ

[...]эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин [...]филиалай хүдэлмэрилэгшэд, эрдэмтэд Сэлэнгын ай[...] [...]оной сомоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз[...] малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ туһалалсаба. Эдэнэр [...]—19-нэй үдэрнүүдтэ ажаллажа, хамтадаа 10 тонно [...] тэжээл бэлдэжэ, артелиин 2-дохи фермэдэ тушаа[...].

[...]тэдэй коллективһээ бүхыдөө 58 хүн эндэ ажалла[...] дунда эрдэмэй кандидадууд Б. Д. Цыбиков, Г. Г. [...] Е. В. Мальцева, түүхын эрдэмэй доктор Е. М. [...] болон бусад байгаа.

Н. ХАЗУЕВ.

—●—

[...]ЗУРААШАДАЙ ХУБИТА

[...]гартай хүбүүд, буурал толгойтой үбгэд Хуһата [...]дыдэ хүхюун абяа зэдэлүүлбэд. Үдэрэй халуун [...]шэ ойн һүүдэр соо нэбтэрээгүйшье һаа, бүгшэм [...]хын ханхинаха абяан, набшаһата тэжээл түүхэ, [...]инада ашаха хүдэлмэри үглөөнһөө үдэшын боро [...]отор таһалгаряагүй үргэлжэлүүлэгдэбэ.

[...]р хэд бэ? Буряадай Уран зураашадай холбооной [...]эгшэд—уран зураашад, дархашуул, скульптор[...]икын мэргэжэлтэд—бүгэдэ 33 хүн июлиин 18-да [...]н аймагай «Улаан-Оронго» колхоздо малай тэжээл [...]эдэ туһалалсаба.

[...] зураашадай коллектив гансахан үдэрэй туршада [...] шангаар ажаллажа, 5860 килограмм набшаһата [...]дээ. Артелиин гэшүүд уран зураашадай туһалам[...]жаар хүлеэн абажа, тус коллективтэ баяр баясха[...]бэ.

Ф. БАЛДАЕВ.

[...]Н ТУГТАН

[...] леспромхозой коллек[...] Ленинэй 100 жэлэй ойн [...] зорюулһан социалис[...] [...]то дээрэнь бэелүүлнэ. [...] модошод июнь һа[...] 125 процент дүүр[...] [...]һаа гадуур 2000 ку[...] [...] ажахыда эль[...]

[...]зой хүдэлмэриин жа[...] [...] хахадай үрэ дүн [...] байн. Хюроодэмэл ма[...] [...]сагуудые хэхэ хабта[...] [...] модоной зүйл тай[...] [...] түсэб дүүргэгдэ[...]. [...], түрүү технологи [...] ашаар 18 мянга[...] [...]н хүлһэн алмагла[...]

Июнь һарын үрэ дүнгөөр леспромхозуудай дундаһаа түрүүлжэ гараһан тус коллектив «Забайкаллес» комбинадай, ой модоной болон модо болбосоруулгын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ.

Модо бэлэдхэлэй пунктнуудай дундаһаа Шулуутайн леспромхозой Кокэтэйн пункт түрүүлжэ гараа. Тус пунктын коллектив июниин түсэбһөө гадуур 3000 кубометр модо бэлдэһэн, шэрэһэн байна. Тиигэжэ дамжуулгын Улаан туг нэгэ мянган түхэригэй мүнгэн шантайгаар абаха болоо.

Худанай леспромхозой Р. П. Машановай даадаг участок мастерска участогуудай дундаһаа шалгаржа, мүн лэ дамжуулгын Улаан тугта, 500 түхэригэй мүнгэн шанда хүр[тэ]һэн байна.

Н. ТЮРНЕВ.

Малаа һайнаар таргалу[...]

НИГЭЖЭЛ Х[...]

Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхозой малшан ВАЛЕНТИНА ШАРАПОВАГАЙ хөөрөөнһөө:

— Малшан хүн гээшэ саһа, бороо ехэ оробо, хүйтэн болобо гэжэ гү, али ган гасуур тохёолдобо гээд гэмэр-гутар боложо, гомдол муулар хэлэжэ оройдоошье ябадаггүй, юунэйшье болоо һаань, малаал һайнаар хараха, адуулха, тобир тарган байлгаха гэжэ оролдодог ха юм.

Тиимэһээ мүнөө жэлдэ сагай уларил айхабтар хүшэр хүндэ байгаа гэжэ олон таба юумэ шашахашьегүйб. Энэмнай олондо мэдээжэ. Манай эндэ хабарһаа хойшо нэгэшье мүртэй хура бороо ороогүй, добо газарай бэлшээри сагаан зандаа, үхэр малай бэлшэхэдэ тон бэрхэтэй болоо.

Бидэ Бимба нүхэртэеэ хоюулан табадахи жэлээ шахан, бэлшээн таргалуулха мал харанабди. Энэ үе соо иимэрхүү бэрхэшээлтэй сагые яһала үзэгдэһэн.

Иимэ юумэнэй болоходо бүхы хүсэ шадал, арга боломжо, мэргэжэл шадабаряа дууһыень элсүүлэн хүдэлхэ ушартай болодог.

Үнгэрэгшэ хабар бидэ 78 толгой шадал тамираар муушаг хашарагуудые тушаажа абаа һэмди. Май һарада тэдэнээ туугаад, Олзоной-Шамаг гэжэ бэлшээри элбэгтэй газарта нүүжэ ошообди. Теэд тэндэмнайшье ногоониинь муу байжа, бүри холуур, ой модон, шугы бургааһан соогуур зайлгажа, һайн хур хагдатай, ногоотой газарыень бэдэржэ ябаад адуул[...]

ҮНЭТЭ САГНАЙ ХОСОРНО. ХЭН ЗЭМЭТЭЙБ?

Түрэл нютагтамнай эдир залуу хүбүүд, басагад олон даа! Тэдэнэй дунда ямаршье ажал бүтээжэ шадаха, эрдэм номой һургаал шудалан, мэргэжэлтэй болохо, улад зонойнгоо, үетэн нүхэдэйнгөө урда бэлиг шадабаряа харуулан, урагуу дуунай аялга зэдэлүүлэн байдаг залуу наһатан пайн һайхан магтаал, юрөөлдэ хүртэдэг лэ гээшэ.

Манай уран һайханай бүлгэмэйхид Захаамин доторoo суурхаһаар үнинэй. Тэдэнэр хаа хаанагүй нэрьемэ альга ташалган доро наада харуулдаг, өөһэдынгөө зохёоһон шүлэг уншажа, уянгата дуугаа гүйсэдхэжэ, хүн зоноо баясуулдаг байна. Зарим нүхэдынай республикын конкурсдо хабаадалсажа, нэгэдэхи шатын дипломдо хүртэһэн юм. Тэдэниие нэрлэбэл, Владимир Доржиев, Санжай-Ханда Дараева, Бадма-Ханда Доржиева гэгшэд болоно.

Шадамар бэрхэ спортсменүүдшье манда олон. Волейбол, бүхэ барилдаан, теннис гэхэ мэтээр аймаг доторoo үнгэргэгдэһэн мүрысөөнүүдтэ манай хүбүүд, басагад хабаадалсахадаа, заатагүй түрүү һуури эзэлдэг байха юм.

Бүгэдэндэ жэшээ харуулмаар хүдэлдэг механизатор, һаалишад, мал адуулагшадые тоолохо болоо һаа, хэды олон бэ!

Бидэ, залуушуул, хүн бүхэндэ жэшээ харуулмаар хүдэлхэһөө гадна, мүн атаархама зохидоор амархые хүсэдэгөө нюунагүйбди.

Үнэхөөрөөшье, эртэ үглөөнһөө оройхон болотор ажаллаад, үдэшэниинь дүрбэн ханаяа хараад, гэр гэртээ һууха гээшэ эсэһэнэй тэмдэг бэшэ ха юм. «Хайшаа ошолтойб?»—гэһэн асуудал Мэлын залуушуулай һанаа зобооно. Харанхы үйлсын шабар махажа, арай-шамай клубта хүрэхэдэшни, барагар хара гэр һүрөөтэйгөөр шамайе угтаха.

Эндэ кино харуулагдадаг лэ юм ааб даа. Теэд нэгэл дахин кино харажархихадаа, хожомынь хараһайб гэжэ оройдоо һанахагүйш. Экранай гэрэлтэхэһээ хойшо харанхы залай үүдэн түрд гэжэ нээгдээд, томо гэгшын кирзовэ сабхинууд түбэрэлдэхэ. Үгышье һаа, хадааһан һүеытэй туфлинууд тос-тосхон тоншосогооһоор, дуутай-шуутай һандалинуудые хойно-хойноһоонь хахинуулха. Үшөө тиигээд киногой лентэнүүдэй таһарха, дутуу ядуугаар харуулагдаха ушарнуудые тоолохо болоо һаа, кино тухай зүүдэншье манагдахаяа болишохол.

Клубтамнай библиотекэ бии юм. Үдэшэндөө сугларжа, залуушуул шэнэ газетэ, номуудые уншадаг лэ ааб даа. Теэд энэ тэдыгээр эндэхи хүдэлмэри хизаарлагдашана. Уншагшадай конференци, зурагууд анхармаар һонирхолтой стенд, зурагууд, һонирхолтой хөөрэлдөөн, сэсэ буляалдаан, шэнэ поэт, уран зохёолшодтой танилсалга энэ библиотекэдэ оройдоо эмхидхэгдэдэггүй. Библиотекын дэргэдэхи советшье хүдэлдэггүй.

Хэн зэмэтэйб? Бидэ, залуушуул, өөһэдөө сүлөөтэй сагаа һонирхолтойгоор үнгэргэжэ шаданагүй гээшэ хабди. Хамтадаа нэгэ хүн шэнгеэр хэлсээд, эбтэй эетэйгээр шухала асуудалнуудаа шиидхэдэг байгаа һаамнай, һайн үрэ дүн түйлагдахал һэн. Мүнөө үедэ 94 комсомолшууд совхоздомнай ажаллана. Теэд мүнөө хүрэтэр комсомолой секретаряар хүдэлжэ шадаха эдэбхитэй, бэрхэ хүн олдоногүй. Залуушуулай ударидагша болохоор хүнүүд манда бии, теэд тус тустаа өөһэдын ажалтай ха юм. Тусхай салинтай секретарие һунгаха гэхэдэ, совхоздомнай мүнгэн дуталдашадаг.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд, парткомой зүгһөө ямар туһа хүргэгдэнэб? Сэхыень хэлэхэдэ, манай сүлөөтэй сагаа үнгэргэлгэдэ ямаршье анхарал хандуулагдадаггүй. Спортивна зал, элдэб нааданай хэрэгсэлнүүд оройдоо байхагүй. Һонирхолтой намтартай, хүн зондоо хүндэтэй хүнүүдтэй уулзалгын болодог һаа, бидэ бултадаа дуратай байхалди.

Хэн нэгэнэй архи уужархёод ябахыень харахадаа, зугаагай хоморто, зугаа болгожо байхын орондо, сүлөөтэй сагыемнай һонирхолтой хэмжээ ябуулгануудаар түгэс дүүргэжэрхёо һаань, совхозоймнай залуушуул ажалдаашье бүри эршэтэйгээр, тон һайнаар хүдэлхэ гэжэ оролдохо һэн.

Залуушуул миин һуунагүй. Уран һайханай концертдэ, спортивна мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, заочноор һуража, мэргэжэлээ дээшэлүүлдэг хүбүүд, басагад манай дунда олон бии. Зүгөөр ажабайдалнай улам һайхан, һонирхолтой, городойхидһоо дутуугүй байра байдалтай болоһой гэжэ мүнөө үеынхидэй хүсэдэгынь элитэ.

Иимэ эрмэлзэлдэ һаналаа табижа, хамтаараа хүсэ, шадалаа зорюулаа

О. ДАНЗАНОВ, совхозой хүдэлмэрилэгшэ.

НЮТАГАЙ ШЭМЭГ

Нажарай нэгэ аяма халуун үдэр зөөлэн болошоторoo халаһан асфальт үйлсэнүүдээр бороо хурын ороогүйһөө нугшылдашаһан набшаһатай мододые, халуунһаа хашаржа иишэ-тиишэ гунхылдашаһан мэтээр үзэгдэһэн олон дабхар гэрнүүдые һүндэлэн, зөөлэн машинада, нэгэн гэбэл, пүсхэгэр томо автобусто һуугаад, уужам үргэн тала дайда руу һэрюун һэбшээндэ үлеэлгэн шуумайхада, зохид даа!

Үшөө тиигээд хэдэн олон нютагуудта ажаһуудаг хүдэлмэришэ бэрхэ хүнүүдтэй уулзажа, мэндээ хэлсээд, аяга сайгаа хубаалдаха ушарай тохёолдоо һаань, бүришье һонин байха.

ТҮРҮҮШЫН УУЛЗАЛГА

— Гомбо-аа, баһа хайшаа ошохоёо тухеэрбэш? Юрэдөө, гэрһээ хашарха ямар үрэ гээшэб? Үһаяа асараа юм гүш? — гэжэ байжа хүбүүнэйнгээ хойноһоо хэрэлсы дээрэ гараһан эхэнь ууртайгаар ооглоно.—Түргэн ябаад ерээрэйш!

— Мэнэ ерэхэб. Нүхэдни хүлеэжэ байна ха юм,—гэжэ Гомбо эжыдээ харюусажархёод, ехэл зэмэ хэжэрхиһэн мэтээр миһэрэн, бидэндэ шэбэнэнэ:

— Битнай үсэгэлдэр бүхэли үдэр волейбол наадашоод, зэмэлүүлжэ байнаб.

Гомбо Жапов тухай муугаар хэлэхэ нэгэшье хүнтэй ушараагүйбди. Баян-голой совхозой түрүү тракторист, коммунис ажалай ударник, спортсмен, уран гарта, һайн нүхэр... Хургаа даран, үшөөшье саашань тоолоһол, тоолоһол байхаар.

Хүдэр хара шарайтай, ехэ дулаахананаар миһэрдэг энэ хүбүүнэй уншадаг газетэ, журналнуудынь харадаг һайт! Хэдэн зүйлэй техническэ журналнуудай стол дээрэнь хубхылдахыень харахадаа, хэдыдээл уншажа үрдинэ хаб гэжэ гайхахаар.

Энэ нютагай ажалша нэгэ айлда ороходомнай, дунда зэргын наһанай гэрэй эзэн налагай зохидоор бидэнэрые угтаад, үгын хоорондо углууда табяатай томо гэгшын радиолоёо харуулан, манда омогорхонгёор хөөрөө:

— Тээсгэн радиогойнгоо гархаяа болишоходонь, гай[...] бараад, Гомбодо ошоо һэм. Т[ии]ни гансата ерээд, поотор[...] задалжа хараад лэ, сагтань [...]жархёол. Гомбодо юушье за[...] хада, найдамтайгаар лэ хэ[...]

Түрэл нютагайм хуби [...]нимэл найдамтай хүнүүдһэ[...]дыдадаг бэшэ гү?

САЙН, ГАЛЯ!..

Һү һаалиин фермэдэ [...]ерэтэрнай, наран дээрэ гар[...] Тойроод хон-жэн: мал аду[...] үни хада үнеэдээ бэлш[...] туужа гаргаа ха юм. Үүр[...]хын урда тээхэнэ ажалдаа [...]һан һаалишад һүеэ туш[...] үдэрэй һаалиин эхилхэһэ[...] нэгэ багахан заба олож[...] гэртээ амаржа байба. Т[...] бодхоохонь яагаашье аяг[...] гээшэб даа—хүлеэхэл бо[...]збди.

Энэ фермэдэ табан залуу[...]гад Мэлын һургуули д[...] нэйнгээ удаа ажаллажа Галя Бадмаева, Аня [...] Надя Доржиева, Са[...] Будаева, Таня Шойсор[...]шэд богонихон саг соо гэжэлдээ дадажа, һай[...]дые харуулжа байдаг.

Тэрэнэй нэгэн, Гал[я] хоёрдохи жэлээ совхо[зой] һаалишан гэжэ тооло[...] жэл ажалша нүхэдын[...] аймагай Советэй депу[тат] гажа, 18 наһатай бас[а]гас этигэһэнээ мэдүүл[...]

— Ямархан басага[н] [...]жэ һурагшалхадамнай, [...]һан лэ хүн бүхэн:

— Үгэ дуугүйхэн, [...] басаган байха,—гэлдэх[...]

Юрын басаган? Зү[...]лиин оролдосо, тэрэнэй үргэлжэлүүлхэ гэһэн [...] эршэтэ ажалаараа һ[...] мэглэхэ гэһэн эрмэлз[...] тойл юрын совет у[...] хойлолто болоод угэ[...]

...Уданшьегүй ү[...] саг ойртожо, һаал[...] шуутайгаар бэлдэж[...] дэнэй дунда Галя Ба[...] голой совхозой түрүү [...]

— Сайн, Галя!

С. СУЛЬТ[...]

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Гомбо Жапов, Галина [...]

Е. ЗАХА[...]

[...]й дашарам[...] зүгһөө үнэн [...]нэ амжалта [...]е шэнжл[...] [...]ка саашэ[...] [...]ой амжалта соо хэлэгдэ[...]

(ТАСС).

[...]осмонавтнууд, [...]ойноһоо ехэ [...]хэлээ зобон [...] һарада нии[...] [...]й һайнаар дүү[...] Газартаа буса[...] [...]шарамдуулан. [...]алнабди.

(ТАСС).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Удын аймагай Сотниковско теплицын комбинадай түрүү худэлмэрилэгшэдэй нэгэн Ефросинья Лазаревна Макеева.

А. НАГАСЛАЕВАЙ фото.

МАНАЙ ЗОНЫН СТАДИОНУУДААР...

ФУТБОЛОЙ ШЭНЖЭЛЭЛ...

Улаан-Удымнай «Сэлэнгэ» хоолын замда мордобо. Энэ аяншалгань hара үлүүтэй саг соо үргэлжэлхэ байна. Июлиин 26-да Томск городой «Томлес» командатай уулзажа, «харин» талмай дээрэ түрүүшынгээ наада үнгэргэхэ юм. Удаань Кемерово, Красноярск, ...ү, Шэтэ, Владивосток городай футболистнуудтай хаба шалээ туршалсаха байна. Тингээд ...аяар августын 28-да өөhэдын стадион дээрэ Хабаровскын ... командатай «Сэлэнгын» футболистнуудай наадахыень хараа... Тэрэл үдэр манай нэгэдэ... зонын командануудай мүрыдүүрэхэ. Зүгөөр Сибирь ба ...Дурна зүгэй командануудай ... түрүүшын зургаан hуури ...шэд өөhэдынгөө подгруппын ...охи зонын баhал эрхимлэ... зургаан командатай наа... 1—12-дохи hууринуудые ...лдаха юм. Манай зоно соо... ...э зургаан командын тоодо ...оохоб, алинайнь байдал мү... ...ээ hайн бэ?

...хи зоной, нэн түрүүн фут... наадалгые шэнжэлэгшэдэй ...ые тайлбарилбал, инмэ ...нэ жэлэй арбан табан ... hүүлээр гаргагдаhан ...ые харахада, Хабаровскын Шэтын СКА. Улаан-Үдын ...», Кемеровэй «Кузбасс», «Иртыш». Эрхүүгэй ...лот» команданууд түрүү... ...гаан hуури эзэлжэ магад. ...имэ бэшэ, эдэ зургаашуу... ...до «Калининец» гү, али ...тив» «Томлес» хоёрой нэ... ...ожо болохо — гээд нэгэ ...уул таhа арсадаг. Бү ...ахадааб? Ушарынь гэхэ... ...тын 28 болотор үшөө най... ...адан Сибириин, Алас... ...зүгэй стадионууд дээрэ ...а юм. Эдэ уулзалганууд таблицада хүлеэгдээгүй ...нуудые оруулжа болохо ...рүүлжэ ябагшад түриг... ...эгдэжэ ябагшад түрүүл... ...ад — энээнние уридшалан ...руунь мүнөө дээрээ хэн... ...э шадахагүй ха.

...оогоо эрхимлэжэ боло... ...ан команда дээрэ нэр... ...энние ингэжэ нэрлэхэ ...э баримта биниб? Хэ... ...имталхын тула тэдэ... ...эрэй байдал хараад ...быын түрүүндэ Хаба... ...КА. Энэ команда 22 ...оод, нэгэдэхи hууриая ...баhаар. Хоёрдохи дү... ...эдынгээ талмай дээрэ ... эндэхид абажа боло... ...hоо табыень абаа hэн. ...уурида Шэтын СКА ...энэрнай мүнөө 20 оч... ...анай хоёрдохи дүхэ... ...5 очко абаhан юм.

...Сэлэнгымнай» байдал ...гээд хараад үзэе. Га... ...агшадай мэдэhээр, ма... ...да нааданай түрүүшын 14 очкотой болоод, дүр... ...эн эзэлээ hэн. Харин ...үхэригтэ турниртахи hала hайжаруулаа. ...лжэ ябаhан хабаров... ...өөhэдынгөө талмай да...ин наадаад, 5 оч... ...ь, улаан-үдынхид 6 ... бэшүүлээ бшуу. ... дүн хамта 20 оч... байна. Зүгөөр ию... ...ердловскын «Кали... ...йхинай шүүгдэшэ... ...о дуратайшуул мү... ...ана ёhотой. Манай ...анай хоёрдохи дүхэ... ...н уулзалгын дүнгөөр тогтоогоо гэхэ гү, ...эшье команда 6 оч... ...гүй. Энээндэнь яhа... ...амаар. Турнирна ...ринхай. ...уурида Омскын

футболистнар ябана. Тэдэнэр 18 очкотой. Зүгөөр тус команда дүрбэн уулзалга ондоо командануудай талмай дээрэ, оройдоо гурба дахин өөрынгөө талмай дээрэ үнгэргэхэ юм. Нааданай хоёрдохи дүхэригэй эхилhэнhээ хойшо найманhаа 4 очко абаhан байна. Хэрбээ ондоо командануудай талмай дээрэ эдэ дүрбэн уулзалгаяа үнгэргэhыень хараада абабал, энэ дүн тимэшье муу бэшэ гээшэ. Харин «Кузбасс» команда бүришье hайнаар наадажа байна. Абажа боломоор 6 очкоhоо табыень абаа бшуу. Тэдэнэр даб дээрэ 18 очкотой, табадахи hууридаа зандаа. Ушарынь хадаа, энэ команда 15 бэшэ, харин 14 дахин наадаад байна. Кемеровэйхид хоёрдохи дүхэригэй дүүрэтэр 6 уулзалга гэртээ, оройдоол хоёрхон уулзалга ондоо командануудай стадионууд дээрэ үнгэргэхэ. Тинхэлээрээ «Кузбассай» футболистнарай түрүүшын зургаан бэрхэ командын тоодо орохонь дамжаггүй.

Эдэ табан команда зоно соохи эрхимүүд гэжэ тоологдохо байха гээд. футбол шэнжэлэгшэд оагсадаг. Харин зургаадахи команда тушаа элдэб үгэ хүүр гарадаг. ондо ондоо hанамжанууд ...лэгдэдэг байна. Ехэнхидээ «Аэрофлот» команда зургаадахи hуури эзэлхэ ёhотой гэhэн тухайламжа дурдагдадаг. Нээрээhээ тиимэ юм гү, юрэдөө, ушар байдалынь хараябди. Эрхүүгэйхид хоёрдохи дүхэригтэ гурба дахин наадаа, 4 очко абаа. Хэндэшье шүүгдээгүй. Красноярск, Кемерово городуудта айлшалхадаа. тэндэхи командануудтай тэнсэжэ hалаа hэн. Зүгөөр июлиин 14-дэ өөhэдынгөө талмай дээрэ «Томлесэй» футболистнартай наадахадаа, айлшадаа 4:1 гэhэн тоотойгоор шүүгээ. Тиимэhээ нааданай хоёрдохи дүхэригтэ дали жэгүүр ургаhандал. «Аэрофлот» ёhотойл «хатуухан hамар» байhанаа бусадта мэдүүлжэ захалаа. Тус команда 7-дохи hуурида ябана. Шуумайхашье арга боломжо тэдэндэ бии. Юундэб гэхэдэ, өөhэдынгөө талмай дээрэ аяар зургаан уулзалга үнгэргэхэ ха юм. Миил хоёр удаа ондоо командануудай талмай дээрэ наадаха байна. Манай мэдэhээр, эрхүүгэйхид өөhэдынгөө талмай дээрэ алдаадхихагүй команда гэжэ суурханхай бшуу. Арбан дүрбэн уулзалгын hүүлээр эндэхид өөhэдынгөө талмай дээрэ оройдоол гансахан нааданда — Свердловскын «Калининецта» булигдаа hэн.

Мүнөө үедэ зургаадахи hуури эзэлжэ ябаhан свердловскынхид энэ hууридаа хэр үлэхэ хаб? Эрхүүгэйхидтэ түрингдэхэ бэшэ ха гү? Ингэжэ олон зон hанамжалдаг байна. Ушарынь гэхэдэ, ураалайхид өөhэдынгөө талмай дээрэ гурбан уулзалга үнгэргөөд, үшөө дүрбые наадахаяа аян замда гараха юм. Хоёрдохёор, энэ команда түрүүшынгээ жэл «А» класста наадажа байhан тула, дүй дүршэлөөр, техникэ, тактикын талаар «халуун шулуу хүсэд долёогоогүй» гэжэ хэлэлтэй. Тинбэ ябашье, даб дээрэхи байдалынь даншье муу, найдамжагүй гэжэ яажа хэлэжэ болохоб. Мүнөө дээрээ хүлеэгээд, адаглаад байябди.

Челябинскын «Локомотив» тухай хэдэн үгэ. Энэ команда долоодохи жэлээ «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наадажа байнхай. Тиимэhээ дүй дүршэлөөр баян, шанга шанга командануудые илаха, шүүгдэхые яhала үзэhэн байха. Гэбэшье энэ жэлдэ hүрхэй бэшээр, бирагүйгөөр наадажа байна гэжэ тэмдэглэлтэй. Түрүүшын дүхэригэй дүнгөөр зургаадахи hуурида ябаhанаа мүнөө наймадахи hуурида түрюулшоо. Сэхынь хэлэхэдэ, ондоо командануудай талмай дээрэ бээ ёhотоор бэелжэ бирадаггүй гээшэл ха. Хараад үзыт. Шэтэ ерэхэдээ шүүгдээ. Улаан-Үдэдэ баhал булигдаа. Хабаровск, Владивосток городуудта наадахадаа, арай-шамай гэжэ тэнсээ болоо hэн.

Тэрэшэлэн «Томлес» команда урагшаа ехэл «хашанаар» дабшана. hүүлшын гурбан уулзалгын удаа оройдоол 1 очко абаа бшуу. Даншье hаа багал даа! Ингэжэ дабшаха болоо hаань, энэ командада зургаадахи hуури, үндэр уулын саанахи түгсүүл мэтэ харагдаха бэшэ гү? Юрэдөөл тингэжэ hанамаар байна.

Турнирна таблицын hүүл Владивостогой «Луч», Красноярскын «Рассвет», Барнаулай «Динамо» команданууд барижа ябана. Тэдэнэр тус тустаа 8—9 очкотой болонхой. Тинхэлээрээ эдэ команданууд түрүүшүүлhээ аяар 13—14 очкогоор гээгдэжэ ябана гээшэ.

Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй стадионууд дээрэ эдэ үдэрнүүдтэ шиидхэхы, ёhотойл шанга тулалдаанууд болохонь. Ямар командануудтүрүүлжэ гарахаб — эдэ тулалдаанууд харуулна ааб даа.

С. БАДМАЕВ.

...алдаха хаха... дүүргэгдээ. Гү... худалдаглаба —1,8 мянган тонно, hэг, ноохон— Мухар-Шэбэр... нэй, Улаан-Ү... хынууд ба гүрэндэ мал худалдаха ту... дүүргэжэ ша...

Гэхэтэй ха... өөр хараала... дэ худалдаг... совхоз, кол... 262 тонно hү—1084 т... ажахы үндэг... (18 процент)

Үнгэрhэн ж... жэшэбэл, мал... рэндэ худалда... тонноор (4 про... тонноор (5 проц... рим колхоз, сов... продуктнуудай ... түргөөр дээшэл... байhан арга бо... наар хэрэглэн...

Зүүн-Сибириин Улаан-Үдын отделимэ муу бэшэ— хахад жэлэй түсэя ... дүүргэглэбэ. 1968 ... хахалайхитай са... ашаа шэрэлгын хэ... тээр дээшэлбэ.

РСФСР-эй Ав... тоссейнэ харгыну... вын Буряадай трав...

IV. ...ЭЭГ-...Э

1969 оной ... барилга-хабсаралгын ... хэмжээн 4.5 мил... дээшэлжэ (11 проц...

ХИЛЫН САНАГ... ТЕЛЕФОН ★ ТЕЛЕГРАФ ★ РАД...

Зэбсэг хуряалгын комитедтэ

ЖЕНЕВЭ. (ТАСС). Химическэ, бактериологическа зэбсэгүүдые огтолон хорихо тухай асуудалые социалис оронуудай түлөөлэгшэд зэбсэг хуряалгын комитедэй заседани дээрэ июлиин 22-то табиба.

Польшын делегаци комитедтэ тусхай документ дурадхаа. Хүн зониие олоорнь хюдаха аргатай иимэ түхэлэй зэбсэг хорихо гээшэ хойшолуулангүй шиидхэгдэхэ асуудалнуудай нэгэн болоно гэжэ тус документ соонь хэлэгдэнэ.

Удаа тээнь СССР-эй делегациин толгойлогшо А. А. Рощин үгэ хэлэхэдээ, химическэ ба бактериологическа зэбсэг онсо аюултай, юундэб гэхэдэ, тэрэниие хэрэглэлгэ тон муу хойшолонтой байна гэжэ тэмдэглээ. Тиимэhээ хүн түрэлтэниие иимэ түхэлэй зэбсэгhээ абархын тула тэрэниие огтолон хорихо, нөөсыень үгы хэхын тула бүри ехэ оролдолго гаргаха хэрэгтэй.

«Аполлон-11» Газар дэлхэй тээшэ ниидэжэ ябана

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «Аполлон-11» гэжэ замбуулинай онгосо Газар тээшэ шэглэн ниидэжэ үргэлжэлhээр.

Хьюстондохи (Техас штат) ниидэлгэ хүтэлбэрилдэг түбhөө мэдээсэhэнэй ёhоор, онгосын бүхы оньhон түхеэрэлгэнүүд hаадгүй hайнаар хүдэлнэ. Июлиин 23-най 10 часай турша соо космонавтнууд амараа.

Ниидэлгын замые хоёрдохёо хубилгахаар хараалhан түсэб болюулагдаа.

Газар тээшэ ойртохо бүрээ замбуулинай онгосын скорость улам нэмэнэ. Москвагай сагаар 19 час 30 минутада «Аполлон-11» онгосо газарhаа 210.852 километр зайда ниидэжэ ябаба.

Партизану... добтол...

КАИР. (ТАСС). А... нууд Эль-Ариш (Си... арал) хотоhоо 70 ки... оршодог Израилиин ... рииe июлиин 22-то д...

Партизануудай энэ ... дэ эзэрхэг түримхэйш... хидолдо ороо гээд ... доhон коммюнике д...

Мэдэрхэ баатай болобо

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Хилын саанахи сэрэгэй баазануудта химическэ зэбсэгэй нөөсэнүүдые бии болгонобди гэжэ США-гай сэрэгэй засагаархид түрүүшынхеэ тусхай ёhоор мэдэрбэ. Японой Окинава арал дээрэхи американ баазын 24 солдат энэ хорото бодосуудтай снарядуудые hахин хаража байха үедөө, июлиин 8-да, нервэ газуудта «дайрагдаа» гээд Пентагоной түлөөлэгшэ мэдүүлээ. Окинава арал дээрэхи химическэ зэбсэгэй бүхы нөөсэнүүдээ Окинаваhаа гаргахабди гэжэ Японой засагаархидые, олониитые найдуулжа, Пентагоной тусхай түлөөлэгшын хэhэн мэдүүлгэнь «Японой газар дээрэ США-гай хорото зэбсэгүүдэй нөөсэ үгы, тиимэ зэбсэгүүдые байлгаха hанаашалгашье байхагүй» гэжэ Японой правительствые урда тээнь найдуулhан гүрэнэй департаментын мэдүүлгэтэй тааралданагүй.

Франко ... залгамжалагшаяа ...

ПАРИЖ. (ТАСС)... мэдээсэhэнэй ёhoop... кортесүүдэй (парла... хай заседани дээрэ ... ко гүрэнэй толгойло... панииин ерээдүйн коро... да өөрынгөө уг залга... гон 31 наhатай асту... Хуан Карлос Бурбо... дидатурые июлиин 2...

Энэ кандидатурань ... дэ кортесүүдээр бата...

ДАЙ hҮЖЭРӨӨГШЭДЫЕ ГЭМНЭНЭ

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнам ...шаа Женевскэ хэлсээнүүдтэ ...тэ табигдаhаар 15 жэлэй ой... ...дашарамдуулан, Вьетнамд... ...той ... американ сэрэгшэдэй ... муухай ябуулгануудые эсэргү... ...э комисси коммюнике то... ...гэмтэ... мүрдэх... лилбо.

Вьетна...май Демократическа Республик...ада эсэргүүгээр үүд... хэгдээд, д...үрбэн жэлэй турша да... hүжэрөөгдэ...өжэ байгаа дайнай дүнгүүд тэрэ...ан коммюнике дотор гаргагдажа. ...США-гай сэрэгшэ... лэй эзэрхэг ...түримхэй ябуулга... нууд буруушаа...гдана.

Хойто Вьет...намые американ самолёдуудай ... бомбодоходонь, гол түлэб эхэ...үэрнүүд ба үхи... бүүд гэмтээ. Ко...миссиин мэдээ... нүүдэй ёhоор, ...н дүрбэн жэлэй турша соо Хойт...то Вьетнамай 1589 hургуули, ...307 больница ба медицинскэ эмн...элгын пункт... нууд, 475 дасан, үхи...ибүүдэй 628 сазд, олон тоото театрнууд, кинотеатрнууд, ...лгүүрнүүд ...дэ бомбодогдоhон байна.

Американ авиаци эдэ дүрбэн жэлэй турша уhалуурнин барилгануудые, хаалта болон дамбануудые, промышленна предприятинууд. транспортын барилгануудые гамгүйгөөр бомбодоо гэжэ коммюнике соо заагдана.

Хойто Вьетнамай зэбсэгтэ хүсэнүүд американ эзэрхэг түримхэйшүүлдэ шанга харюу үгэжэ, 1964 оной августын 5-hаа 1968 оной октябриин 31 хүрэтэр дайсанай 3243 самолёт унагаагаа, сэрэгэй 143 судныень шэнгээгээ гү, али гэмтээгээ гэжэ коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ.

Америкын империалистнууд эзэрхэг түримхэй дайгаа дары болюулха, ямаршье эрилтэ табингүй американ сэрэгшэдые, США-да туhалдаг оронуудай сэрэгүүдые Урда Вьетнамhаа гаргаха, ДРВ-гэй бээ даанхай, аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ хамааралгаяа дары болюулха ёhотой гэhэн эрилтэ Вьетнамай арад зон, дэлхэйн олониитэ табина гээд коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ.

МАОГОЙХИДОЙ ХОРОТО ХОЙШОЛОНТОЙ ПОЛИ...

ЛОНДОН. (ТАСС). Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй политическэ хараа бодолые буруушааhан Великобританиин Компартиин уласхоорондын таhагай хүтэлбэрилэгшэ Джек Уоддисой статьяе Англиин неделидээ нэгэ дахин гарадаг «Трибюн» газетэ толилбо. Хитадай мүнөөнэйнь шэглэл КНР-тэхи социалис туйлалтануудта аюул тохёолдуулна гэжэ статья дотор хэлэгдэнэ.

Статья соо заагдаhанай ёhоор, Хитадта политическэ хоёр ондоо гол хараа шэглэл бии байна. Тэдэнэй нэгэниинь — КПК-гай VIII съездын хараа бодолые үргэлжэлүүлхэ хүсэлтэй гэбэл: хүндэ промышленностяа булюугаар хүгжөөхэ, экономическа түсэбүүдтэ оруулха, арад зоной ажабайдалай хэмхэмжээе дээшэлүүлхэ»; зарим нэгэн хүтэлбэрилэгшэдтэ hүгэдэн шүтэдэг ябадалhаа арсаха, парти дотороой демократи наринаар сахиха, тиихэдээ табан жэл бүри партиина съезд зарлаха; партиин гэшүүдэй эрхэ ба уялгануудые сахюулха; Советскэ Союз болон бусад социалис оронуудтай нягта харилсаатай, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнтэй холбоотой байха гэнэ.

Хоёрдохи шэглэлынь «соёлой хубисхал» саашаданъ үргэлжэлүүлхэ хараа бодол баримтална гэбэл: экономическа ... арсадаг (1958 онhоо ... шье статистическэ ... логдоогүй); арад зо... далые hайжаруулха ... ралдаа абадаггүй, ... үнэндөө, хүдэлмэр... териальна байдал ... буруушааhан байна); ...нэ хэтэрүү ехээр hүг... гай VIII съездын б... устав соохи партиин... хые болюулhан; Сов... социалис оронуудта... шахуу, олонхи ком... нуудта эсэргүү хар... баримталан ябуулдаг...

Хитадай мүнөөнэ... лэгшэд «соёлой ху... лүүлхэ хараа шугам... Хитадта социализм... гол ёhонуудые хаза... номическа дэбжэлтэ... уламжалан хүдэлмэр... ряашадай байдал ... хэрэгтэ hаад уша... статья дотор тэмдэ... хүтэлбэрилэгшэд Хи... союзнигуудhаа — соци... hаа, Коммунис ... уласхоорондын хүдэ... гиhаа, националын... хүдэлөөнhөө hалгаа... эдэ хүсэнүүдтэ дайс... дал тохёолдуулна.

КОНКУРС-ХАРАЛГА ЭХИЛБЭ

СССР-эй Культурын министерствын, ВЛКСМ-эй ЦК-гай болон туризмын талаар ВЦСПС-эй түбэй ...советэй шиидхэбэреэр ажалшадай амаралтые хүхюу сэнгэлгэ...эр үнгэргэхэ хэрэг эрхилдэг ...түбэлгэн hанаамгайшуулай зо...нальна конкурс-харалга и...юлиин 24-hөө 26 болотор Ула...ан-Үдэ хотодо эхилбэ.

Тус харалгада Омско, Томско, Эрхүүгэй болон Ш...этын областьнуудай, Красноя...рска, Хабаровска хизаарнуудай, мүн Тувын, Буряадай АССР-нүүдэй хото, хүдөөгэй соёлой байшангуудай, клубуудай хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсана.

В. И. Ленинэй түрэhөөр алдарта 100 жэлэй ойдо зорюулагдаhан энэ конкурс-харалга үсэгэлдэр Гүрэнэй ород драмын театр соо эхилжэ, Омско, Томско болон Эрхүүгэй областиин түлөөлэгшэд бэлиг шадабарияа харуулбад.

Манай корр.

...тахи СМУ-нууд, заhабарилгын 21-дэхи поезд, холбооной барилга-хабсаралгын 15-дахи поезд, «Бурятцелинстрой» трестын 589-дэхи ПМК ...ха-консервын комбинадай РСУ ...ч бусад ороно.

...ТЕРИАЛЬНА ...ПТА БА ...ЭН

...та hуража бай... ...й 1967—1968 ... жэшэбэл, 2 ...

...ай дунда ...л, баса... ...чулиие ... абаа ...

...ахал... ... нэмээ.

...эдэй дунда ...арилгын, транс... ...олбооной 2566 ин... ...игүүд, хүдөө ажахын ...ажэлтэд, 1460 багшанар ...гэгээрэлэй хүдэлмэриин мэр... ...лтэд, дунда мэргэжэлэй меди...инскэ 558 хүдэлмэрилэгшэд, худал...аа наймаанай болон кооперациин ...67 хүдэлмэрилэгшэд тоологдоно. Республикын клубуудай, библиотекэнүүдэй, кино-түхеэрэлгэнүүдэй тоо ...лам олоншоржо байнхай.

Байгша оной түрүүшын хахалта 13250 мянган хүн кино, театр, концертнүүдтэ ошоо. Энэнь 1968 оной өмүрэүшын хахалтай жэшэбэл, 2 процентээр ехэ гээшэ.

8... Үхибүүдэй саадууд болон садуудгүйлинуудай тоо 9 процентээр, саад болон яслинуудта үхибүүдэй тоо 9 процентээр дээшэлээ.

Республикын больницануудта эмнэлүүлхэ хүнүүдэй hуури улам олоноржо байна. Үхибүүдэй саг ур...

Гутал заhабарилга	193,5	184,6
Хүнэй захилаар гутал оёлго	280,4	261,1
Хүнэй захилаар арhаар, будөөр хубсаhа хунар, малгай оёлго	1096,5	1170,1
Химическэ сэбэрлэлгэ ба будалга	127	70,3
Хүнэй захилаар хубсаhа хунар нэхэлгэ, оёлго	292,8	382,5
Фотографи болон кинолабораториин хүдэлмэри	204,4	179,7
Хүн зоной захилаар гэр байра заhабарилга ба барилга	129,1	127,2
Парикмахерскануудай хүдэлмэри	418,9	426,8
Ойр зуура хэрэгсэлнүүдые ашаглаhанай түлөө	35,5	21,4
II. Хото городуудта		
Хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангалга бүхыдөө	2417,6	2280,0
тэрэ тоодо:		
Гутал заhабарилга	145,7	141
Хүнэй захилаар гутал оёлго	150,8	144,5
Хүнэй захилаар арhаар, будөөр хубсаhа хунар, малгай оёлго	658,7	686,2
Химическэ сэбэрлэлгэ, будалга	97	65,7
Хүнэй захилаар хубсаhа хунар нэхэлгэ, оёлго	156,2	162,3
Фотографи ба кинолабораторинуудай хүдэлмэри	142,5	127,4
Хүн зоной захилаар гэр байра заhабарилга ба барилга	91,5	5,1
Парикмахерскануудай хүдэлмэри	373,4	383,3
Ойр зуура хэрэгсэлнүүдые ашаглаhанай түлөө	30,2	20,8
III. Хүдөө нютагуудта		
Хүн зониие ажаhуудалай эрилтэ хангалта бүхыдөө	1323,7	1149,3
тэрэ тоодо:		
Гутал заhабарилга	52,8	43,6
Хүнэй захилаар гутал оёлго	129,6	116,6
Хүнэй захилаар арhаар, будөөр хубсаhа хунар, малгай оёлго	437,8	483,9
Химическэ сэбэрлэлгэ ба будалга	30	4,6
Хүнэй захилаар хубсаhа хунар нэхэлгэ, оёлго	136,6	220,2
Фотографи болон кинолабораториин хүдэлмэри	61,9	52,3
Хүн зоной захилаар гэр байра заhабарилга ба барилга	67,6	122,1
Парикмахерскануудай хүдэлмэри	45,5	43,5
Ойр зуура хэрэгсэлнүүдые ашаглаhанай түлөө	5,3	0,6

Үнгэрэгшэ жэлэй нэгэдэхи хахалгай сасуулбал, ажаhуудалай эрилтэ хангадаг предприятинуудта ажалладаг хүнүүдэй тоо 10 процентээр, тэрэ тоодо хото городу... центээр, хүдөө нютагу... центээр нэмээ.

...атистическэ Управлени.

УЛАРИЛ ШЭНЖЭЛЭГШЭДЭЙ ХАНИ Б...

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэргэжэлтэд hаяшаг монгол хани нүхэдтөө айлшалба. Эдэнэр МНР-эй Сэлэнгэ аймагай Сүхэ-Баатар хотын гидрометбюрогой, Шамар тосхондохи агрометпостын, Баруун-Хараагай, Зүүн-Хараагай гидрометстанцинуудай ажалтай танилсаhан, хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдэhэн байна.

Монголой Сэлэнгэ аймагай болон Буряадай республикын сагай уларил шэнжэлэгшэ-мэргэжэлтэдэй хоорондоо бэе бэедээ айлшалалсаха, ажал хүдэлмэриингөө дүй дүршэл абалсаха hайн заншал тогтоhоор үнинэй юм.

Орон нютагайнгаа сагай уларилые шэнжэлэн, агаарай байдалые уридшалан тодорхойлон, тэрээнтэй зохилдуулан, хүдөө ажахын хүдэлмэри — тарялангай, мал ажалай ба бусад хүдэлмэри эмхидхэхэ талаар Монголой Сэлэнгэ аймагай гидрометбюрогой станци, постнуудай хүдэлмэрилэгшэд тон ехэ үүргэ бэелүүлдэг байна. Жэшээлхэдэ, тус аймагай Шамар нютагта үрэ жэмэстэ модо ургуулха туршалга-шэнжэлгын томо станци байгуулагданхай. Тэрэнэй дэргэдэ эмхидхэгдэhэн агрометпост хадаа агаарай уларил уридшалан шэнжэлжэ, жэмэстэ модонуудые ургуулха, тариха хэрэгтэнь туhалдаг байна. Эндэ элдэб түрэлэй үрэ жэмэстэ модод hуулгагданхай. Тэдэнь барандаа нютагай агаарай уларилда тааруугаар харуулагдана.

Баруун-Хараагай гидрометстанциин ажалшадта айлшалхадаа бидэ ехээр баярлаабди. Эндэ бидэнэй урдын танил Лувсанжамц даргань байгаа. Энэ hайн нүхэр, ажалай дүй дүршэлөөр баян, алибаа юумэндэ тон урагшатай, залуу мэргэжэлтэ гурбан жэлэй урда тээ Монголой делегацитай манайда айлшалhан юм. Бишыхан энэ коллективэй ажал хүдэлмэритэйнь танилсахада, тон hониин байгаа. Нүхэр Лувсанжамц станциингаа ажалай талмайе шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр өөhэдынгөө хүсөөр хангажа шадаа. Ажалайнь эмхидхэл, гүрим, журамынь бүришье hайшаалтай. Үдэр үдэрэй шэнжэлгэ, ажаглалтануудые тэмдэглэдэг тусхай дэбтэртэй. Мүн тус станциин хүдэлмэрилэгшэдэй ябуулдаг олониитын хүдэлмэриин бүридхэл, станциингаа намтар, түүхэ харуулhан фото-зурагуудтай альбомтой юм. Энэ гидрометстанциин коллектив орон доторoo дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, 1967 ондо «Социалис ажалай коллектив» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн. Мүн диплом, Хүндэлэлэй грамота, вымпелдэ хүртэhэн байна.

Манай республикада туруута ангуудые түлөөhэтэ зүбшөөл абаад агнадаг гээшэ. Зүбшөөлhөө гадна, агнууриин билет хэрэгтэй.

Гэбэшье hүүлэй hарануудта милициин таhагуудай хүдэлмэрилэгшэд агнууриин журам эбдэhэн ябадал олоор элирүүлбэ. Жэшээлхэдэ, Бэшүүрэй аймгүйсэдкомой милициин таhагай хүдэлмэрилэгшэд хуули бусаар агнаhан Г. Е. Кауров, С. Ф. Слепнев гэгшэдые бариhан байна. hайнаар, нарин мүрдэлгэ хэхэдэ, Кауров Слепнев хоёрой хорюултай үедэ зүбшөөлгүйгөөр нэгэ буга, нэгэ бодон гахай алаhаниинь балшыса тодоруулагдаа. Илангаяа тэдэнэй гэртэнь нэгжэжэ үзэхэдэ, зүбшөөлгүйгөөр барижа байhан хатуу hомотой буу олдоhон байна. Бэшүүрэй аймагай арадай сүүд браконьернууд Кауров Слепнев хоёрто 925 түхэригэй яла ашаад, нюусаар агнадаг байhандань 1—1 жэлээр түрмэдэ hуулгаа.

Яруунын аймагай «Улаан-Туяа» совхозой хүдэлмэришэн Ц. Е. Цыбенов нэгэ хандагай, нэгэ гүрөөhэ алажа, амбаартаа хадагалаад байтараа, аймагай милициин таhагай начальнигай орлогшо С. Ц. Цыжибондо баригдаа hэн. Яруунын аймагай арадай сүүд Цыбеновтэ 700 түхэригэй яла ашаа. Гадна Цыбеновэй салинhаа жэл соо hара бүри хорин процентнь дарагдажа, гүрэнэй жасада оруулагдахаар шиидхэбэри гарагдаа.

Тэрэшэлэн Хэжэнгын аймагай заготконторын директор Ц. Н. Тогмитов үнгэрэгшэ хабар, агнууриин хорюултай үедэ нэгэ гүрөөhэ буудаhан байна. Тэрэнэйнгээ